

ABONAMENTUL

În cercul elector...
 Pe un an : 20
 Pe un jum. : 14
 Pe o lună : 2
 Numărul de zi pentru anul nou al „Tribunei” este de 365 zile.
 Anul nou al „Tribunei” este de d. Branice: A
 Polica pentru oraș politică a României
 comitat 592.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Deák Ferenc Nr. 20
 INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație.
 Multămint publice și Loc
 deschis costă fiecare pe
 50 Hfl.
 Manuscrise nu se înapă-
 țază.

Copitele... în activitate.

Arad, 15 Ianuarie.

Cetitorii noștri își vor aduce aminte cum d. Vaida, la o adunare populară, într'un nobil avânt sincer, a intrat în regnul animalic pentru a produce o pildă de solidaritate. Pilduia atunci d. Vaida cu o stavă de cai, care se apăra de lupi, întorcându-le acestor simpatice fiare ale codrului copitele mutătoare de fălci. Cică așa ar trebui apărută și solidaritatea noastră. Consecvent cum e, d. Vaida, în zilele din urmă, a și coborât în faptă ingenioasă și mult caracteristica lui pildă. În apriga d-sale năzuință de a apăra stava noastră națională împotriva atacurilor luptești ale celor din jurul „Tribunei”, d. Vaida, cu impulsivitatea unui armăsar pur sang aplică lovituri de... picior tuturor oamenilor cari scriu și sprijinesc „Tribuna”. Nu vom vorbi despre copitoasele acuze aduse dlui Goga. Căzul acesta e mult prea mare, decât să nu-i dăm răgazul convenit pentru desăvârșita lămurire. Ne vom opri însă asupra felului cum știe nobilul și blazonatul nostru... pilduitor să-și ridice... picioarele împotriva dlui Il. Chendi.

Nu vom lua noi apărarea lui Ilarie Chendi, nici nu vom încerca să apreciem aici munca intensă și rodnică a acestui scriitor, care de o vreme atât de îndelungată slujește cultura noastră națională, nici nu vom cataloga nenumăratele articole politice luminoase pe cari le-a imprăștiat el aproape prin toate ziarele noastre. Am face o muncă de prisos,

căci publicul românesc de pretutindeni, încă demult, l'a așezat prin judecata lui împede și dreaptă între cei aleși ai neamului nostru.

Nu credem să fie vre-un colț al românismului, unde să nu fi pătruns numele lui, ca o semnificație a inteligenței în scris și a îndrăzneții cinstite în fapte. Ori ce Român care urmărește cu înțelegere viața noastră publică se va opri totdeauna nu numai cu plăcere dar și cu o profundă stimă în fața acestui om, care n'a cunoscut altceva în viața lui decât munca neîncetată pentru limpezirea adevărului, fie în literatură, fie în politică.

Dacă insistăm totuși asupra articolului publicat de d. Vaida în nrul 284 al „Românului”, o facem pentru că ținem să arătăm încă odată publicului nostru până unde poate să meargă temeritatea așa zisilor noștri autorizați, cari se aruncă cu furia unor barosani neciopliți asupra tuturor oamenilor cari se așează desinteresați în calea trebușoarelor lor.

Nu a fost destul ca d. A. C. Popovici, acest butoi enorm plin cu uriciuni, să-și verse prăpăstioasele fraze necăjite prin subsolul „Gazetei” din Brașov asupra lui Chendi, nu au fost destule lătrăturile organului autorizat, a trebuit să vie și Voevodul să aplice și el o lovitură de... picior omului care n'a știut de cât să zîmbească în fața tuturor prostiilor omenești, omului care, ori de câte ori a fost stropit de noroiul acestei vieți, și-a scuturat binișor, cu un gest nervos, haina și schițând un zîmbet adeseori melancolic — dovada superiorității lui — și-a ucis atentatorii.

D. Vaida în articolul publicat în nrul 284 al „Românului”, răsboindu-se cu Oct. Goga, îngăimând niște temenele ridicole la adresa dlui N. Iorga, invocând o groază de nume așezate alandala, ține să afirme, subliniind chiar, că Il. Chendi ar fi „un tip al publicistului amoral”, un om lipsit de ori valoare morală etc., etc. Dacă nu crede cineva această afirmație să întrebe pe cutare, pe cutare, pe d. Gh. Ranetti dela „Furnica” și în urmă pe d. I. Gorun.

Mărturisim că născut, după multă bătaie de cap, nu am putut să calificăm ieșirea aceasta grosolană. Judecând omeneste ar trebui să căutăm motivele pe cari se sprijinește d. Vaida, că d. d. bun senin, aruncă o insultă atât de omdară. Ar trebui, dacă n'am ști de cine vine și de către cine merge. În Il. Chendi, în fața lui, n'a găsit însă și nu va găsi nimeni aici un punct, fie cât de mic, care să-i întinzece frumosul prestigiu pe care îl avea și-l avea totdeauna. Atunci?... Atunci trebuie să cercetăm starea sufletească în care se află ilustrul nostru politician cu care trebuie să-i deschidem peretii sufletului. Suntem siguri că utilizând această operație, ne vom da seama foarte bine și vom categorisi... mirosul nouilor insulte:

Il Chendi n'are alt păcat decât colaborarea la ziarul nostru. A făcut enorma greșală de a intra și el în șirul ostașilor adevărului. Nimic mai mult. Prin urmare: „un tip al publicistului amoral”.

Și în cazul acesta ar trebui însă să ne întrebăm: În temeiul căror atribuțiuni își permite d. Vaida să insulte pe un scriitor? Cine este d. Vaida, ca să aibă îndreptățirea

Coroane 1.60.

— Scrisoare către un fruntaș. —

Blaj, 11 Ianuarie n. 1912.

Magnifice Domnule deputat,

De ziua a doua de Crăciun, când tot creștinul se înalță dela sfânta biserică cu sufletul înălțat, ai binevoit a mă surprinde cu un cadou de efinteale sărbători.

Mă gândiam la numerii de Crăciun ai jurnalelor noastre și plămădiam, în drumul spre casă, un foileton, în care aveam să descriu progresul realizat în publicistica noastră, ales de un deceniu încoace. Pe atunci jurnalele își permiteau cel mult luxul de a adaoga o filă mai mult, cu acest prilej: o pagină de literatură și restul — reclame.

Si oamenii cetiau în tihnă numărul de sărbători, mângâiați de acest adaos sărbăcăcios.

Azi — mă gândeam — de sigur voi constata un progres enorm față de trecut, și voi avea un subiect de foileton, pentru lauda gazetarilor noștri.

Am trecut cu ochii peste gazetele destul de voluminoase și am rămas surprins, în ziua aceea de obștească sărbătoare, de couponul Magnificenței Tale, cu care ai binevoit a retribui volumul meu din urmă, cu 1.60 coroane.

Mărturisesc, că am rămas foarte încurcat.

Văzând numele Magnificenței Tale pe coupon, — scrisul era al altuia — văzând apoi ștampila postală, A r a d, trebuia să mă lămuresc în sfârșit, că nu începe nici o glumă și că Magnificența Ta

ai ținut să-mi dai o lovitură de grație chiar cu acest prilej al marilor sărbători, în care se vestește din ușa împărătească a tuturor bisericilor noastre: pace și bunăvoință între oameni.

Și să mă ierți, Magnificență, dar eu cred, că gestul acesta princiar era cu totul de prisos!

Am îndrăsnit să trimit volumul și la adresa Magnificenței Tale, deși regret acum foarte mult obrăsnicia, ce mi-am îngăduit-o.

Am îndrăsnit să-ți scriu două șire în fruntea lui, unde spuneam „Omaj dlui...” sau „în semn de profundă stimă” așa ceva, dar volumul era un exemplar de onoare, pentru care nu se obișnuiește niciări în lumea civilizată a se trimite „costul abonamentului.” L'am trimis și dlui Iorga, Caragiale, Andrei Bărbăntu etc. și mi-a răspuns în câteva șiruri de mulțumită, fără a mă batjocuri — cum ai binevoit Magnificența Ta — trimițându-mi costul abonamentului pentru exemplarul de onoare, cu dedicația autorului (să ierțiți!)

Am avut întotdeauna oroare pentru obținerea volumelor literare cu forța. Cui îi place să citească scrisul meu, bine; cui, nu, n'are decât să nu-l citească!

Clara pacta!

Toemai din acest motiv, la care se mai adogă articolul „Cine pierde” al distinsului scriitor politic Dr. V. Moldovan, am rugat pe d. S. Bornemisa, editorul volumului batjocurit de Magnificența Ta, să nu trimită volumul decât celor cari îl vor cere.

Eu am primit o sută de exemplare, pe cari le-am imprăștiat prietinelor noastre conducători, scriind pe fiecare volum un șir dedicativ, pentru a înconjura ori-ce neplăcută neînțelegere de natură financiară.

Și aici am greșit, Magnifice!

Mărturisesc, că am fost foarte select și că n'am trimis volumul de onoare decât la oameni, cari credeam că nu se vor supăra pentru această îndrăzneală a mea.

Spunea d. Dr. V. Moldovan în articolul citat, că de o vreme încoace nu mai cetește cu plăcere scrisul literarilor ardeleni, și conchidea în articolul d-sale ingenios, că valoarea unei cărți literare chiar, e în legătură directă cu simpatia sau antipatia ce o ai pentru autor, pentru „personalitatea politică” a autorului, bineînțeles.

Teoria aceasta politico-literară este înr'adevăr genială; tot în baza ei d. A. C. Popovici l'a mănecat fript pe Goga, cu volume, cu lauri cu tot. Ce ție și cu zăpăciții dela Academia Română și cu indivizii obscure ca Titu Maiorescu, Nicolae Iorga et tuti quanti. Indrăsnesc să premiez și să preamăresc o — nulitate!

Scriitorul acestor rânduri n'a avut nici când aere de „personalitate politică” și nu va avea nici odată, chiar dacă providența i-ar mai lungi firul vieții cu încă o sută de ani.

Ceeace nu înseamnă însă nici decum o „car-tatio benevolentiae”, ori un apel la marinima criticilor politici, cari analizează și lucrările literare cu — ciomagul.

Să revenim însă, Magnifice, la cazul meu.

morală de a împărți, fie laude, fie hulă, la adresa unui muncitor cu condeiul? Are dsa, chiar și ca om, dreptul de a ataca onorabilitatea cuiva?

Am vrea foarte mult să știm.

Noi după cât îl cunoaștem pe d. Vaida — și-l cunoaștem foarte bine — știm nu mai vr'o câteva lucruri. Știm că dsa este mare proprietar de pământ, are frumusele parale la chimir și în chipul acesta își permite să facă... pe idealistul, aruncând în față secretarilor Asociațiunii „sinecura” de 250 cor. la lună. Știm că este nemeș cu blazon veritabil, mă rog, și deși astăzi nu se mai scrie cu de, totuș are un nume foarte pompos prin codița „Voevod” pe care nu știm de unde a șterpelit-o, probabil, în vederea injuriilor țigănești pe cari le debitează de o vreme încoaci. Mai știm că a scris cândva poezii despre cari nu vrem să vorbim și a tradus pe Wilhelm Tell, din care traducere, „Viața Românească” dela Iași, a avut prudența să tipărească numai o mică parte. Incolo dsa a mai ținut și discursuri pe la adunări populare alături cu ilustrul d. Dr. T. Mihli. Ar fi să mai adaugăm și „legăturile politice” cu cari îi place să pozeze totdeauna, dar acestea sunt atât de „mari” și atât de nebuloase încât nu îndrăznim să ne acățăm de ele.

Sunt însă toate aceste în stare să alcătuiască temeiul moral de pe care să arunce d. Vaida insulta unui scriitor ca Il. Chendi? Publicul nostru cetitor va ști să răspundă.

Cât îl privește pe d. Chendi, el știe foarte bine, dar știm și noi, că înzadar își agită copitele ilustrul nostru Voevod, ele n'au putut și nu pot atinge niciodată ținta dorită.

In numele bisericii. Când pieica nu-i acasă șoarecii joacă pe masă. Intocmai așa joacă și Goldiș cancanul insultelor față de părintele Triteanu, care acum petrece încă în Italia și nu poate să-i răspundă mai pe larg, lui, mironositoi pătate din palatul „Românului”. Cu talismanul

Am îndrăsnit să-ți trimit un exemplar de onoare, cu o dedicație de un gir-două.

Era un act de politeță și atențiune acesta, cu care mă simțeam dator față de Magnificența Ta, pentru condescendența ce mi-ai arătat-o în trecut și pentru deosebita onoare, cu care m'ai distins pe vremea serbărilor culturale din vară, abătându-te, pe o clipă, și pe la casa mea.

Era confirmarea unui principiu, care trebuie se călăuzească pe orice om de cultură, că adecă nu trebuie să faci ochii mici și să strâmbi numai decât din nas, când întâlnești pe cineva, care scrie — fie și numai foiletoane — la un alt ziar, decât acela, pe care îl conduci tu. Era spiritul acela superior, pe care l'am constatat în atâtea rânduri, în discuțiile avute cu un prieten al Magnificenței Tale și, din norocire, și al meu.

Magnificența Ta, după primirea volumului cu dedicația aveai la dispoziție puțința: de a-l respinge, sau de a-l primi.

Respingerea era calea cea mai norocoasă. Seriai cu creion albastru deasupra adresei vizaze, și eu înlegeam atunci, a nu Te interesa scrierul meu, sau că — din anumite motive — nu vrei să-l cetești — lucru la care e îndreptățit orice om din lume, căci nu-mi aduc aminte să se fi impus vr'odată cu sila, ceterica unei cărți, fie aceea mai excelentă chiar.

Lucrul era în cea mai perfectă ordine. Știam, cu alt prilej, să nu mai îndrănesc a Te incomoda cu prostiile mele și să nu mai încerc a Te asigura în dedicație de profundul meu respect, de care Magnificența Ta, bineînțeles, prea puțin te sinchisești.

scrierorii contelui Apponyi de grumaz, Goldiș nu mai admite nici o dovadă, ei, fără multă bătaie de cap, îl „decapitează” pe asesorul consistorial din Sibiu, care a avut curajul să rupă vâlul de pe obrazul acestui individ.

Cică „un asemenea om (părintele Triteanu N. R.) nu mai poate sta într'un consistor, chemat a sprijini în seminarii și proparandii iubiroa de adevăr și sentimentul de cinste”.

Pentru ce se grăbește Goldiș cu verdictul? Vrea să zăpăcească iar lumea? Părintele Triteanu a declarat că la reîntoarcerea sa acasă va lămuri pe deplin chestia. Părintele Triteanu e pe cale de a veni în țară și în chipul acesta — Goldiș să aibă numai nițică răbdare — e pe cale și cea mai nouă fotografie a lui.

Ne miră însă cinismul cu care se atinge acest prototip al falsității de sfîntenia instituțiilor noastre bisericești. El, secretarul consistorial, care a făcut din sfintele liturghii, prin frivolizarea terminologiei bisericești, obiect de batjocură, el care din tagma călugăriei a făcut noțiune de dispreț public, el care a făcut herostrat din dignitarul bisericesc monit să crească tinerimea și să reprezinte justiția în consistor, el care un an de zile a atacat fără rușine în ziarul lui pe acelaș dignitar bisericesc, pentru articolul unguresc pe care el l'a scris — el, Vasile Goldiș, poate fi secretar consistorial și delegat al consistorului la institutul unde părintele Ciorogariu este director?

S'au mai întâmplat năvădiri externe asupra bisericii noastre, dar anarhii interne de felul acesteia nu. La rîndul nostru, ne întrebăm și noi, avînd însă de partea noastră întreagă dreptatea:

Unde-i autoritatea bisericii noastre să pună la jocul lui pe acest individ? Ori numai comitetul național are autoritate și sacrosanct Tabu, chiar și peste biserică?

Ședința camerei. În ședința de azi s'a continuat și s'a sfârșit discuția, pe articole, a bugetului ministerului apărării țării.

În ședința de mâine se va intra în discuția bugetului ministerului de finanțe.

Din nenorocire pentru mine însă, ai reținut volumul.

Și ai reținut, prin urmare și dedicația.

Pentru ce însă, Magnifice domnule, — iartă-mi întrebarea — pentru ce ai binevoit a-mi trimite și banii pentru volum?

Căci chestia se încheie foarte mult cu acest majestatic act financiar lăsînd nenorocita mea „dedicație” cu totul în umbră.

Ori, poate, Magnificența Ta, în toată sărbătorilor ai confundat dedicația aceasta, cu felicitările de Anul nou ale factorului postal sau ale hornarului, cari implică și o ușurare a portmoneului, cu câteva coroane?

Magnificența Ta, trimîndu-mi prețul volumului (l'am trimis deja librăriei editoare, căci nu mă privește), ai ajuns proprietarul acestuia.

Rămîne însă dedicația nenorocită, care nu mai are nici un sens, fiind volumul a c h i t a t. — și pe care îmi iau voie a o retracta, fiind proprietatea mea.

Dacă nu te superi, Magnifice, mi-aș permite o modestă propunere pentru salvarea situației: rupi pagina primă, ori tai cu foarfecile dedicația.

Altfel bietul meu volum, pe care ți l'am trimis cu gândul cel mai curat, Te poate aduce în mare incurcătură.

Va ajunge în mîna cine știe cărei celebrități, și Te va întreba, cine știe când, cu un aer de sfidare:

— Cum asta? Tu primești exemplare de onoare, cu dedicații, dela astfel de... oameni?

Primiți, Magnificență, șel.

Al. Ciura.

„Educație politică”.

Cu r
Lugoj pu
justifică
vitarea a
ani trecu,

Intre altele,

mătoarele:

„organul dela
fond în care își
și arată acti-
cursul celor 11

„elul” spune și ur-

„Am ținut ca organ de publicitate să ne facem datoria ca educatori în ale politicii, căci ne-am dat în fiecare moment seama, că suntem încă un popor începător în cele politice, care încă nu are un trecut sigur cu o tradiție politică lămurită la activul său. Cei mai mulți, cari împlinim astăzi roluri (împlinim roluri...) în conducerea politică a poporului român, suntem încă fii de țărani (cum încă fii de țărani?) ori fii din părinți, cari s'au născut încă iobagi și prin urmare avem să creștem condițiile unei școale politice, care ne lipsea aproape cu desăvârșire. Și rolul acesta educativ al presei noastre încă nu este împlinit. Mai sunt în cugătarea noastră politică multe de lămurit și în simțirea noastră multe de împlinit...”

Nu mai stăruim asupra inexactității că „cei mai mulți, cari împlinim azi roluri în conducerea politică a poporului român suntem încă fii de țărani”; însemnăm numai în treacăt că, întâmplător, azi nici unul dintre acești conducători nu este fiu de țaran.

Ne vom opri, însă, asupra unei alte părți a rîndurilor citate, în care d. Dr. Valer Brănișce — căci, fără îndoială, dsa este autorul articolului — spune că „am ținut să ne facem datoria ca educatori în ale politicii... căci suntem încă un popor începător în cele politice.”

După izbucnirea conflictului, provocat de alții, dintre „Tribuna” și câțiva membri ai comitetului executiv, d. Brănișce și ziarul său au grăbit să se asocieze celor cari ne acuzau de tradare. D. Brănișce a fost chiar cel dintâi care ne-a făcut trădători pentru numărul unguresc alui Goldiș; d. Brănișce a fost acela care a făgăduit că va sta „la pîndă” pentru a descoperi și cea mai mică tradare a „Tribunei”. Și tot d. Brănișce a fost omul care n'a voit să iee cunoștință despre infirmarea acuzelor ridicate împotriva noastră, ba a tăcut chiar și la acuzele ce s'au ridicat împotriva Dsale, fără a încerca să le infirme și Dsa la rîndul său, cum a făcut „Tribuna”.

Din multe părți s'a ridicat împotriva Dsale acuza că pe vremea alegerilor generale din 1910 a avut *tratative particulare*, privitoare la alegerile din Caraș-Severin, cu omenii guvernului; s'a ridicat împotriva Dsale acuza că în cercul cel mai românesc al *Sascei-montane* a sprijinit candidatura guvernamentalului Duca, împotriva căruia conducătorii români din comitat nici n'au pus contra-candidat, deși la alegerile din 1906 în acest cerc curat românesc candidatul român reușise cu mare majoritate.

D. Brănișce a tăcut, cum a tăcut, în această chestie, și comitetul nostru executiv al cărui membru este și Dsa. A tăcut chiar și d. Dr. Al. Vaida, acest vajnic apărător al partidului național român — împotriva „trădătorilor”.

Și mai mult. Înainte cu vre-o 10 zile, d. Dr. Aurel Vlad l'a somat, în „Românul”, să se justifice în fața acestei acuze. Cîteva zile în urmă s'a publicat, tot în „Românul”

o somare și din cercul electoral al Sascei. Și d. Branisce a tăcut și continuă să tacă.

Și acum revenim la articolul din fruntea numărului de anul nou al „Drapelului” și-l întrebăm pe d. Branisce: Așa înțelege Dsa „educarea politică a Românilor”: a ridica acuze împotriva altora; a nu înregistra infirmarea lor și a tăcea la acuzări ce se ridică împotriva sa proprie?

Și-l întrebăm și pe d. Dr. Aurel Vlad: va ști să tragă consecvențele ce se impun în urma tăcerii elocvente a dlui Branisce, — membru în comitetul nostru național?

Anul nou în Arad.

Arad, 14 Ianuarie.

Anul nou a fost sărbătorit cu obișnuita solemnitate în Arad. Dimineața s'a celebrat serviciu divin în catedrală, prin părințele protopop Vasile Beleş, cu asistența preoților G. Bodea și Traian Vășian și a diaconului Dr. L. Iacob. Predica ocazională a rostit-o în fața unui număr mare de credincioși părințele Traian Vășian.

După sf. liturghie, credincioșii, cler și mireni, un mare număr de cărturari și țărani s'au prezintat la aula episcopescă pentru a felicita pe P. S. Sa Episcopul I. I. Papp. P. S. Sa a primit delegațiunea credincioșilor în sala festivă a aulei episcopice. Intre cei de față am remarcat pe dd. Dr. Nicolau Oncu, Roman R. Ciorogariu, Sava Raicu, Petru Truția, Vasile Beleş, Dr. Sever Ispravnic, Traian Vășian, Dr. L. Iacob, Dr. G. Ciuhandu, Ioan Moldovan, Dr. Ioan Nemet, Sever Bocu, Iosif Moldovan, G. Bodea, Cornel Lazar, etc., toți reprezentanții consistorului, școalelor și a parohiei și un numeros public din Arad. În numele credincioșilor l'a felicitat pe P. S. Sa directorul seminarial P. C. Sa Roman R. Ciorogariu.

P. S. Sa Episcopul, plăcut impresionat de aceasta manifestare unanimă a societății din Arad a mulțumit în termeni călduroși celor prezenți, îndemnându-i la iubire și pace frățească, la muncă și la alipire către biserică și neam. Făcând aluzie la dureroasele sfășieri din anul ce a trecut și-a repetat sfaturile părintești din pastorală dela Crăciun, exprimându-și nădejdea că în anul ce vine se va restabili pacea și înțelegerea, fără de care o societate nu poate să propășească.

Publicul prezent a făcut ovații călduroase înaltului prelat.

După această recepție P. S. Sa a primit vizitele reprezentanților autorităților civile și militare din Arad, cari l'au felicitat. Un mare număr de fruntași au fost reținuți la dejun, în aulă.

Poetul Octavian Goga, aflându-se în Arad, numeroși amici ai săi, l'au căutat la hotelul dela Crucea-Albă, aducându-i omagiul iubirii și a devotamentului lor fără margini. Manifestația de simpatie l'a im-

presionat vădit pe distinsul luptător, care a declarat, că va duce până în capăt, neîfricat de nimic, lupta împotriva minciunii și a corupției morale care s'a înstăpănit în viața noastră publică.

Cu acceleratul de 12 d. Goga a plecat la Sibiu.

Criza ministerială din Franța

Paris, 13 Ianuarie n.

Criza ministerială din Franța s'a sfârșit. După tratative și combinații de câteva zile, Fallières, președintele republicii, a însărcinat cu alcătuirea noului cabinet pe Poincaré, care a primit misiunea și a început tratativele cu bărbaii politici.

Criza ministerială a izbucnit în urma unui conflict ivit în comisiunea senatorială însărcinată cu examinarea acordului franco-german.

Această comisiune, compusă mai în totalitate din oameni politici cari au guvernat Franța, foști prim-miniștri, foști miniștri de externe, nu s'au mărginit, cum a făcut Camera franceză, a examina acordul în sine, făcând criticele sale în privința avantajelor și dezavantajelor ce prezintă, și pe urmă pe calea interpelărei să se facă critica actelor guvernului. Foștii guvernanți ai Franței, și în special teribilul Clemenceau, cunoscutul pe vremuri ca restaurator de ministere, au ținut, ca oameni de meserie, să ia la refec nu numai pe actualii miniștri, ci pe toți aceia cari în cursul ultimilor zece ani au luat o parte oarecare în tratativele ce s'au urmat în chestiunea marocană.

Se știe că Jules Cambon, ambasadorul Franței la Berlin, încă de pe când ministerul Monis se afla la guvern, cu d. Crupi la ministerul de externe, intrase la Kissingen în convențiune cu d. de Kiderlen, ministrul de externe al Germaniei, cu privire la chestiunea Marocului.

În intervalul acesta cade ministerul Monis. După căderea ministerului, conversația Franței cu Berlinul s'a întrerupt. A urmat, se știe, trimiteră vasului german la Agadir.

Comisiunea din Senatul francez a voit să știe dacă d. Jules Cambon a vorbit la Kissingen de compensațiuni în Congo și dacă d. Crupi, ministrul de externe de atunci a fost pus în cunoștință de aceasta.

Din atitudinea dlui Crupi părea că și pe vremea ministerului Monis nu era unitate de vederi și că conversațiunile se urmau în dosul persoanelor oficiale.

Același lucru comisiunea senatorială a căutat să impute actualului guvern. D. prim-ministru Caillaux a spus pe onoare că totul s'a urmat în regulă. D. de Selves, ministrul de externe, prin atitudinea sa, în urma interogatorului abilului Clemenceau, a părut că dezmente pe primul său ministru. De aci provine demisiunea lui.

D. Caillaux nu și-a pierdut echilibrul și cu toate șicanele comisiunii senatoriale s'a hotărât să meargă înainte, cu o condiție, ca să aibă ca ministru de externe, pe d. Delcassé, cel care după unii politicieni ai Franței prin acordurile sale publice și secrete cu Anglia, Spania și Italia, a încurcat chestiunea marocană, pe care tot el ar fi capabil s'o descurce.

După multe rugăciuni, Delcassé a primit, dar a pus și el o condiție, anume, ca la ministerul de marină al cărui titular merituos a fost până acum, să se poată un om care să continue opera sa. D. Caillaux afirmă printr-o notă comunicată presei, că i-a fost imposibil să găsească omul pe care l'ar agreea d. Delcassé și care să primească ministerul de marină. Acesta este cel puțin motivul pe care l'invocă d. Caillaux pentru ca să și prezinte demisia în mâinile președintelui Republicii.

Noul guvern.

Paris, 15 Ianuarie. — Noul ministru-președinte Raimond Poincaré a terminat tratativele cu bărbaii politici și a reușit să alcătuiască cabinetul, care va fi alcătuit din Poincaré, ministru-președinte; Briand, ministru de justiție; Steeg, ministru de interne; Millerand, ministru de război; Delcassé, ministru de marină; Klotz, ministru de finanțe; Jean Dupuy, ministru al lucrărilor publice; Pams, ministru de agricultură; Lebrun, ministru al coloniilor și Léon Bourgeois, ministrul muncii.

Cronică literară.

Cum s'a stricat limba românească?

De Dr. AL. Tălășescu.

(Urmare).

Negreșit că dsa n'a întrebuințat neologisme latinești ca *fastidiu*, care cuvânt împreună cu cele analoage stă înmormântat în lexiconul lui Laurian și Maxim, ci a preferat *ireproșabilul* românecc „*plictiseală*”, cuvânt, cu care s'a descălecat nici Dragoș nici Negru Vodă peste Carpați, și a fots adus în „*calabalacul*”, dela Stambul, deodată cu adorabilele cuvinte așa de drage Domnului Lahovary ca: *caraghios, chilipir, chimir, bacșiș, temenele, bucluc, cerșaf, prostir, geamlâr, matrapalic, ciorbalic, taman, karam, hatir, chibrit*, etc. etc., în contra cărora d. Lahovary nu numai că nu protestează în literatura românească, ci onora le dă o largă întrebuințare chiar în textul studiului dsale critice. Aceste cuvinte încă n'au trecut Carpații și eu consider de cea mai scârboasă profanare a limbii noastre pe care o fac literații și ziarisții ardeleni cari întrebuințază *de dragul unității limbii*, aceste dejecțiuni dela Stambul, semnele unor timpuri triste pentru națiunea noastră.

În ce privește revolta dsale în contra cuvintelor *stipendiu, egente, fede, elemosină* etc. ar fi chiar ridicol să mai stăm de vorbă, deoarece din toate aceste cuvinte moarte n'au putut fi înviate decât „*stipendiu*” care se întrebuințează în Transilvania în loc de „*bursă*” (franzuzește = punga). Dar nu dnii Laurean și Maxim, ci chiar limba statului ungar, care pe timpuri era cea latină întrebuința acest termen tehnic de „*Stipendiu*”, și astfel l'au adoptat și Românii. De altfel cuvântul „*bursă*” are și un înțeles comercial, pe când *Stipendiu* e special pentru ajutorul studenților săraci și meritoși.

Asupra ortografiei etimologice d. Lahovary nu discută, ci caută cu ajutorul ei să shimonească cuvintele românești ireproșabile ca: *a cutza, întâiu, călcăi, puteri, deplin*, cari se scriau cu ortografia lui Cipariu *cotedia, autaniu, calcaniu, poteri, deplen*. Dar nime până la d. Lahovary n'au avut pretențiunea să le pronunțe precum erau scrise, întocmai precum nime nu pronunță ad literam. *Bordeaux, Châteaubriand, Shakespeare* etc. Este dar o culoare falsă în care dsa vrea să arate acele cuvinte serioase în o ortografie care n'a putut trăi.

Fiindcă suntem la chestiunea ortografiei, găsesc că fonetismul fals de azi în ortografie este mai periculos pentru limbă de cum era etimologia, nu cea extremă a lui Cipariu, ci cea moderată a Academiei Române înainte de 1905.

Sufletul unei limbi zace în partea armonioasă, în partea muzicală a ei, care este exprimată de către *carzile vocale*, mai mult sau mai puțin închise. Pentru acest motiv cea mai înaltă treaptă de cultivare a limbei este armonisarea ei pe

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru preturile cele mai scăzute mobila de tipă la: **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely. Piața Székelyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

— Mare asortiment în trusouri pentru mirese. —
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

ecara muzicală în același timp cu ridicarea valorii cuvântului ca gândire și ca sentiment. Numai astfel limba progresa în viață. O limbă care se gândește fără să simtă, e o limbă bătrână, care a renunțat să mai producă și pentru viața de mâine. Ea trece în domeniul trecutului: aceste sunt limbile clasice.

Limba vie este limba patimilor mari care toate se nasc pentru a lupta spre năzuințe mari, ca ideal, scuză toate mișcările vitale, ea intrupează toate armoniile, le toarnă în firme artistice din ce în ce mai înălțătoare și le concretizează în ceea ce noi numim muzică.

Muzica, cântarea este darul cel mai prețios cu care maestria divină l'a perfecționat pe om. Aș pune cugetul și simțirea în cele mai artistice note muzicale este chintesența cultului fie aceia adresat Dumnezeului, fie altor ființe și concepțiuni de pe pământ.

A cultiva limba în sensul ca să corespundă artei muzicale supreme este cel mai înalt ideal al fiecărui popor.

Ortografia este chemată să înlesnească scrierea sunetelor limbei vorbite, dar mai ales să poată eterniza concepțiunile înalte ale limbei și ale artei.

Partea grea, disonantă în realizarea acestei corințe sunt sunetele închise ca *ă, â, î*, mai ales guturalul *ă* este o piedecă de neînvinș în cultivarea muzicală a limbei.

Limba noastră îl are pe *ă* din ciocnirea ei cu limba slavă, în special cu cea bulgară, așa că dacă cetitorul a observat în acest studiu critic al meu vreun resentiment față de slavi, acesta a luat ființă pentru disarmonia pe care a semănat-o prin cuvintele lor și prin sunetele lor cacofonice în limba noastră atât de frumoasă, atât de sonoră în concepțiunea ei.

Cu toate acestea sunt multe probe că în foarte frecvente cazuri acest *ă* n'a luat formă guturală completă și că a rămas mai mult o vocală deschisă decât închisă. Cele mai multe forme închise le găsim în Basarabia în Moldova și în Banat unde influența slavă a persistat mai apăsător, pe când în Oltenia și în unele regiuni muntoase chiar în Transilvania avtm forme mai deschise, mai muzicale.

Ortografia etimologică înlesnea foarte mult deschiderea sunetelor muzicale pe când actuala ortografie a Academiei le închide și mai mult după un calpod egal, fie piciorul mai mic, sau mai mare, mai subțire, sau mai gros.

Voiesc să zic că noi posedăm cuvinte cari în unele părți se pronunță cu *ă* și în alte părți cu vocală deschisă d. e. *așisderea* și *așăderea*; *a fînti* și *a fînti*, *a fîpi* și *a fîpi*, *auzi* și *auzi*, *a buși* și *buși*, *cântar* și *cântar*; *câte doi* și *câte doi*; *cățime* și *cățime*, *a ceteri* și *a cetera*; *a cărâi* și *cărâi*; *consinți* și *consinți* a *confănea* și a *confănea*; *conținut*; *a cosi* și *cosi*; *a cotorosi*, *a cotorosi*; *cuțit* și *cuțit*; *a fărâma* și *a farima*; *a fășai* și *fășai*; *fățai* și *fățai*; *făscăi* și *făstici*, *fringhie* și *fringhie*; *a gâfai* și *gâfai*, *a gâgai* și *gâgai*; *găci* și *ghici*; *a hărâi* și *hărâi*; *hărdău* și *hărdău*, *hărsăi* și *hărsăi*; *inger* și *inger* a *lăfi* și a *lăfi*; *luminare* și *luminare*; *a mângăia* și a *mângăia*; *a mânji* și a *mânji*, *măntărci* și *măntărci*, *a mărâi* și a *mărâi*, *multăme* și *multime*, *nebântuit*, și *nebântuit*, *nenblănzit* și *nenblănzit*, *inbunățire* și — *fire*, *a pârâi* și a *pârâi*, *a răgai* și *răgai*, *săvârși* și *săvârși*; *sămânțe* și *săminte*, *scociori* și *scociori*, *sfârși* și *sfârși*, *a tănji* și *tănji*, *tănăr* și *tiner*, *a vâjâi* și *vâjâi*, *a zăzâi* și a *zăzâi* ș. a. pe cari nu le-am putut spieui.

Această cicatrice adâncă și vecinic dureroasă a limbei noastre, acest *ă* disonant poate fi redus deci din multe cuvinte prin simplă ortografie și înlocuit cu o vocală mai deschisă cum este *ă*, sau cu *ă* cu totul deschisă, foarte muzicală: *î* (*mi*).

Este mare deosebire din punct de vedere muzical pe ce notă punem noi pe *ă* sau pe *î*. Înainte

de toate *ă* nu poate fi cântat pe un ton înalt, el rebuie transformat în vocală deschisă și anume în vocală de care se apropie mai mult foneticeste. Trebuie să accentuiez aici acest cuvânt foneticeste întru cât eu sunt cu desăvârșire în contra scrierei etimologice deoarece aceasta nu corespunde cu limba vie. Numai fonetismul poate da exactitatea scrierei față de limba vorbită, scrierea etimologică greoaie e frumoasă, științifică, își rescolecte toți strămoșii din sarcofagele lor de peatră, dar pentru noi, popoare tinere în arta scrierei, constituie cătușe insuportabile pe calea progresului cultural. Pentru noi e prea târzie, neînțeleasă de toată lumea.

Dar, ca să întrebunțez cuvintele dlui Lahovary, limba nu se decretează din bibliotecă, deci nici oestimeea fonetismului limbei nu se poate rezolvi în mod științific din două trăsături de condei, cum a făcut Academia Română anume: *la începutul și finalul cuvintelor vom scrie î din î*, iar *la mijlocul cuvintelor ă din ă*, afară de formele cari derivă din infinitul în *î* ca: *a scobori*, *scoborind* a *izvorî*, *izvorit* (și nu *izvorât* cum scrie d. Lahovary la pagina 28, linia 10-a și cum păcătuiesc foarte des mulți scrietori (sau tipografi cari urmează ortografia academiei).

Ori cine ce ar susține, trebuie să recunoască că guturala *ă*, *î*, este o parte anatomică și fiziologică a unei vocale deschise corespunzătoare și că ea s'a depărtat mai mult, sau mai puțin, de aceasta vocală mamă. Vocaletă guturelă aparține deci unui matrimoniu care uneori este foarte ușor de recunoscut, iar alteori părăsind cu totul matmoniul etimologic a intrat în matmoniul altei vocale deschise.

A afirma că toate guturalele *ă* dela mijlocul cuvintelor și-au părăsit și s'au depărtat cu totul de vocalele mamă deschise este o lipsă de pătrundere a fiziologiei fonetismului. *Fonetica* nu este rezultatul unei reguli gramaticale ca etimologia cuvintelor, ci este o adevărată manifestare vitală care și are un organ, *laringele* cu *corzile vocale*, *gâtul* nostru, *gâtul* românului și nu condeiul. Condeiul, literale, sau, cum îi place dlui Lahovary, *slovele*, sunt numai niște instrumente, scule inerte aservite gâtului și limbei noastre, cari la rândul lor sunt în serviciul creșterii.

Muzica vocală, aceasta regină a foneticeii în concepțiunile ei înalte de armonie divină nu admite *sunetele bastarde* cum este acel *ă*, cel mult admite semivocale cum este *ă* pronunțate ca *ö*, dar în locul lui *ă* ori de câte ori vocala e înaltă (din cap) pretinde o altă vocală deschisă, care firește nu poate fi depărtată nici ca valoare fonetică nici ca valoare de înțeles de aceea a cuvântului respectiv. Celelalte limbi neolatine îl înțeprează pe *ă* cu *e* d. e. italianul zice *rumena* francezul *roumaine*.

A fixa ortografia în felul academiei este de neînțeles. Cuvântul *rid*, pe care ortografia Academiei îl scrie cu *ă*: *răd*, când va trebui să-l cântăm pe coarde înalte, vom zice: *rad?* ori *rid?* cuvântul *râu*, cum îl vom cânta *rau?* ori *riu?* Cu totul altfel stăm cu cuvintele *plâng*, el va fi cu mult mai puțin alterat pronunțându-l în cânare *plang*, decât *pling*.

Din aceasta disociere a vocalei guturale rezultă că ea se formează în gâtul nostru în două moduri: 1) o *guturală* mai adâncă *posterioră*, cu ajutorul unui număr mai mic de vibrațiuni și prin o prelungire a corzilor vocale; pentru emisiunea ei lărgim până la cel mai mare volum cavitătea faringelui, cum e în cuvintele: *plâng*, *măncă*, *bărzoii*, *căst*, *găde*, *dără*, *dărmon*, *găze*, *sânge*, *a cărti* māl etc., cari evident se deschid și s'îchid din *ă*; și 2) o *guturală* mai superficială *anterioră*, care se formează de un număr mai mare de vibrațiuni ale corzilor vocale, prin apropierea lor mai intimă una de alta și prin o scurtare mai mare a lor, iar faringele nu e lărgit așa de tare, sunetele esând mai deadreptul din gât, cum este în cuvintele: *amărit*, *asvirli*, *așisderea*, *așădmânt*, *astămpăra*, *atirna*,

aține, *ațipi*, *aținti*, *briu*, *chiondoriș*, *a consinși*, *a constringe*, *a confine*, *crăni crezământ*, *cuțit*, *cuvinț*, *fărîmă*, *fișie*, (în opoziție cu *fășie*), *fișie*, *fin*, *frămintă*, *fringhie*, *a ghici*, *hiș!* *a se hii*, *hîrăi*, *hîrleț*, *hăfina* toate cuvintele care se încep cu *î* și *im*, întimpla toate cuvintele terminate în *înt*, *luminare*, *mazili*, *modilcă*, *modirlan*, *moșhindeață*, *mîță*, *motircă* *multime*, *orindui*, *pămint*, *păriu piră*, *pirte*, *pirleaz*, *pirlit*, *pirjol*, *pirțac*, *rînced*, *riie*, *a rijni*, *rînd*, *ripă*, *ris*, *riu sălir*, *a săvirși*, *a sbici*, *a sbirli*, *a sbirndi*, *sămință*, *simbure*, *sin*, *sîngeap*, *sîngur*, *sîrgui*, *sîrmă*, *sîdă*, *stîng*, *a stînge*, *stîngen*, *stîrni*, *stîrpi*, *stîrge*, *astrică*, *svirli*, *svinta*, *tărim*, *tăriș*, *tîrtan*, *tîmp* și toate derivatele lui, *tîmplar tîrg*, *tîrș*, *tîrșîrînd*, *fină*, *șigan*, *șîntă*, *șîntar*, *șîntirim*, *șîntul*, *a șipa*, *a șirdi*, *șîță*, *șîfînd*, *a șînti*, *a șivli*, *a șîni*, *șirconic*, *șir șipar*, *urit*, *a vîjâi*, *vînd*, *vînat*, *vîndut*, *vînzare*, *vînt*, *a vîntura*, *a viri*, *vîrf*, *vîrtos*, *vîrtej*, *vîsc*, *a zimbi*, *zimbru*, *zînd*, *zîd*, *zîdî* ș. a.

Am arătat aici numai cuvintele cari conform regulilor ortografiei Academiei Române trebuie să le scriem cu *ă* și cu aceasta facem primul pas spre stricarea adevăratului sunet al guturalului *î*. Cultivarea artelor noastre ne cere pe cât se poate să-i punem la dispozițiune și limba rostită și scrisă în așa fel, ca aceasta să nu fie o pedecă pentru intruparea artei. Dacă însă vom scrie *răs* în loc de *ris*, *râu* în loc de *riu*, *răpă* în loc de *ripă*, *sân* în loc de *sin*, ca vocală deschisă a scalei artistice, vom ajunge că în loc să se amelioreze, să se armonizeze disonantul *ă* de azi, vom pierde și pe *î* mai dulce, transformându-l în *ă* profund, greu.

Nu mai voesc să intru în amănunțirea erorilor de înțeles ce pot fi provocate de lipsa de semn al cercunflex de pe o vocală, ce des vedem pe afișe scrise numai cu majuscule. Ce deosebire este între „*rusul fetelor*” și „*risul fetelor*”, între „*pară*” și „*piră*” adevă *pară* și *piră* și multe de aceste înțelesuri rele, unele chiar stupide!

Am făcut acest intermezzo, întrerupând continuarea criticii mele asupra broșurei dlui Lahovary, pentru ca să am cu un cuvânt mai mult în combaterea unor cuvinte de origină slavă, maghiară și turcă, cari desaspează coardele vocale ale sărmănilor noștri artiști cântăreți; pentru a le veni în ajutor am emis aici pe scurt tema dedublării lui *ă* în *î*.

Fixarea ortografiei de către Academie face parte din marea operă de fixare a limbei literare, ea are o enormă înrîurire asupra poeziei, care este forma cea mai artistică a limbei. Și fiindcă tuturora ne este scumpă limba, și fiindcă pe cultivarea și pe conservarea ei se bazează vitalitatea neamului românesc, mi-am luat și eu curajul, pe care îl are dl Lahovary, ba poate curajul meu este cu mult mai mare, să apăr nu numai cuvintele, ci și sunetele din cari sunt formate cuvintele limbei române.

Cine pornește din ură de neam, din ură de religie în contra slavilor, umblă pe căi greșite și nu aduce nici un serviciu bun limbei românești. Principiul dela care trebuie să pornească fiecare literat, fiecare filolog, ba orice scrietor, este *frumosul*. Azi puțin mai putem exclude din limbă cu pasaport străin. A face proces cuvintelor străine este o utopie, a nu admite neologisme necesare este o pedanterie îngustă, dar a nu utiliza decât ceea ce este frumos, armonios în limbă este adevăratul cult al limbei. Cuvintele disonante să fie părăsite și ca orice lucru lăsat în uitare se vor pierde de sine, după cum voești dl Lahovary să ne părăsim unele comori ale limbei în schimbul cuvintelor din ceasloave de origine slavă, greacă, etc., dar absolut necultivabile.

Despre aceasta vom discuta mai pe larg în capitolele următoare.

(Va urma.)

Cine voiește să cumpere

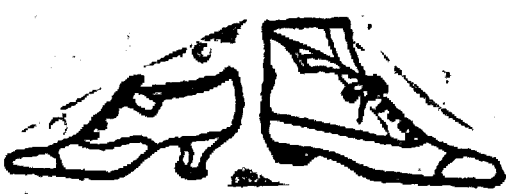
Încălțăminte

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere la

IOAN VUIA

Sătmar — Szatmár,

- - Deák-tér - -
In casa lui Keresztes András

care ține în magazinul său de ghețe bogat asortat numai ghețe și ciobote pregătite în țară din piele înă veritabilă cu preturi foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuției drăgălate sunt neîntrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de ghețe și ciobote după măsură.

Răvaș din Beiuș.

A VI-a conferență. — Academia română și poezia populară din Bihor. — Fonduri pentru, Casa Națională”.

Beiuș, 12 Ianuarie.

Conferența a VI-a a despărțământului „Astrei” a ținut-o M. Lucian Boleaș, a doua zi de Crăciun.

Înainte de a-și desvolta interesanta conferență „Dela leagănul culturii mediterane”, a prezentat în termeni duioși pe bunul român care a fost Alexiu Ardelean, pildă de muncă și onestitate — vrednică de a fi urmată de toți, cei de sus și cei de jos.

Pe cât de necunoscut era în lumea din afară, pe atât de stimat și iubit era în mijlocul nostru. Totdeauna în luptele politice, apărarea intereselor bisericești sale, în orice mișcare de interes pentru binele obștesc, îl vedeai făcându-și datoria de Român.

Figura lui imposantă, de câte ori se înfățișa în mijlocul nostru, făcea impresie plăcută. Alexe Ardelean avea pentru fiecare un sfat bun, un cuvânt de îmbărbătare, sau de mângâiere. Dar au numai între intelectuali era bine văzut, ei și țărânimea noastră îl socotea ca pe cel mai bun povătuitor al ei, de care asculta ca de un adevărat părinte.

Mi-aduc aminte. Era în vara anului 1907, în ziua memorabilă a alegerii dlui Vasile Lucaci de deputat dietal. Cu toate că în tabăra candidatului național domnea o însuflețire ne mai pomenită, o frică grozavă apăsă, ca o povară de plumb, sufletul nostru. Alegătorii din Meziad cei mai îndărătnici alegători nu seseau. Cu cât trecea vremea cu atât creștea temerea noastră. Erau orele 11 și din Meziad încă nici un alegător. I-am crezut pierduți și un fior de ghiață ne frământa cumplit, gândindu-ne la pierderea luptei. Deodată însă se aude un tunet de aplauze și un strigăt puternic de veselie umple vădăhul, izbucnit din sute de piepturi... Veneau cei 200 de alegători din Meziad, sub conducerea lui Alexe Ardelean, veneau toți în rânduri de patru, cu fața brăzdată de emoția sfântă a dragostei de neam și limbă.

N'a fost pană care să poată turna în cuvinte însuflețirea noastră, când au intrat în tabăra noastră!

Și se știe, aceasta minune nime n'a putut-o înfăptui decât Alexe Ardelean.

Înimă nobilă, caracter ferm, naționalist neînfrânt iată însușirile acestui Român care lasă un gol mare în societatea noastră.

Era de a de datoria noastră ca în înmormântarea lui să-i dăm cinstea cuvenită petrecându-l pe calea veciniei cu onorurile ce i-se cuvin. În fața groapei reci și nesimțitoare, d. Dr. Ioan Ciordaș a mai spus odată celor adunați cine a fost Alexe și pe cine pierdem în el. Sub impresia adâncă a acestor vorbe sincere și de dură sfășietoare stam uluiți, lacrimi calde curgându-ne pe față.

Încă un adio, din partea bisericești, prin glasul dlui I. Roșu, și glia rece îl acopere pe veci.

Se cuvine, ca în acest ziar, al cărui cititor și aprijinitor a fost să se facă loc acestor șire scrise întru memoria lui.

D. Lucian Boleaș ne-a purtat în vremuri de mult apuse, desgropând din istoria trecutului rolul important ce l-au avut Fenicienii, în dezvoltarea culturii și industriei. Caracterisându-l pe acest popor, ca pe un popor de muncă, ne arată ce rol mare pot avea Românii în urma situației geografice, ca să ajungă un popor de îndrumare în dezvoltarea culturii în Orient.

Evenimentele culturale din țară, interesul cel arătat pentru dezvoltarea literaturii mulți bărbăți de stat ne face a crede că această cale se pregătește și ea va fi.

Conferența, scrisă în o limbă ușoară și frumoasă, a plăcut mult.

D. Ioan Popovici, et. în medicină, a declarat monologul „Musca” producând mult haz.

Amintisem într'un răvaș, că profesorul din Budapesta Bartok a făcut mai multe călătorii în

Bihor, adunând colecții întregi de cântări populare românești. Acum „Academia Română” a cumpărat toate colecțiile și le va edita pe chiel tuiala proprie. Ne bucurăm de această hotărâre a „Academiei Române”, dând importanța cuvenită unei chestii atât de nebagate în samă la noi.

Tot mai mult se agită lumea românească pentru strângerea de fonduri pe seama unei „Case Naționale” în Beiuș. Colecția a și pornit cu mici cotizații benevole. Unii, în loc de serbarea zilei numelui, varsă banii spre acest scop, alții în loc să depună coroană pe mormântul prietenilor. Cei mulți fac rescumpărări de felicitări de anul nou.

Mai știi? O fi ceva! Și lavina pornește dintr'un mic bulgăr de zăpadă! **Senin.**

Din cercul d-lui Vaida.

Porumbacul-superior, la 5 Ianuarie 1912.

Onorată Redacțiune!

Vă rog să faceți loc următoarelor șire în prețutul Dvoastră ziar „Tribuna”, ca venite dela o distanță destul de considerabilă, de unde nu prea suntem în stare să vedem printre șire, ci credem numai ceea ce e scris în șire.

Ne doare rău cearta iscată între cele două ziare ale noastre și între fruntașii noștri conducători. Și ori cât ne-am dat silința, să aflăm, că oare merită-a „Tribuna” sentința de pierzare dietată de on. comitet național, nici decum n'am putut afla, ci pe zi ce merge ni-se pare ținută „Tribunei” și a valoroșilor scriitori grupați în jurul ei tot mai corectă și românească. Deci pe aici părerea opiniei publice e, că foarte rău a lucrat on. comitet atunci când a hotărât pierzarea „Tribunei” de pe fața pământului, precum de loc nu poate fi justificată așezarea „Românului” în Arad.

Domniile lor, ori cum ar peteci sacul, tot se văd ghiarele mâței. Fariseismul acela cu care apoi „Poporul Român” face cunoscut și poporului uritele certe dintre fruntașii noștri a îndemnat pe cei de pe aici cari îl aveau abonat, ca pe viitor să nu-l mai aboneze.

Munca distructivă de un an de zile ce au desfășurat-o fruntașii noștri, n-a rănit inimile. Asta trebuia să o prevadă comitetul partidului, și avea datorința, după cum zice și scriptura, ca cel mai mare între voi să vă fie vouă slugă, deci chiar și cu unele jertfe, dar mai ales cu un tact cuminte trebuia să încunjure, sau să pună capăt ăstorfel de certuri. Ne doare rău când vedem unde a degenerat cearta acum. Că cutare are unele păcate, cutare altele știute și neștiute, această spălare scârboasă de rufe în fața lumii, credem noi, nu ajută nimic bietului popor îngenușiat pe toate războaiele. Opriti-vă, domnilor, cel puțin acum în ceasul 11-lea! Și dacă nu aveți altceva mai bun de făcut, vă rog coboriți-vă jos la noi, ca să vedeți căci nu este năcaz, ca năcazul nostru. Ne-ați părăsit de tot și ne-ați lăsat pradă zbirilor administrației. Binevoiască d. Vaida a-și lua osteneala și a face o statistică despre pedepsele și abuzurile depșiți chiar și preoții cu câte 5 cor.; 85 de inși, din cercul Dsale.

Transgresiuni de păduri, șicanări de învățători și preoți, zeci de mii de coroane pedepse de prevaricațiuni, indirect puse toate în cărua alegerii de deputat. Sub pretext ca să prindă pe un anumit Budac, am fost siliți să păzim nopți întregi, acum în timp de iarnă, așa, că mulți oameni fiind rău îmbrăcați au răcit, iar dacă vreunul ostenit de munca zilei se întâmpla să adoarmă era arătat de jandarmi preturei și pedepsit cu câte 30 cor. Fost-au apoi mânați la paza

le noapte și preoții în bătaie de joc. Pe tema aceasta s'au dietat pedepse aproape la 3000 cor. în fiecare comună. Apoi întâmplându-se foc în pădurea unei firme din apropiere, fost-au scoși la stângerea focului în batjocură și învățătorii și preoții deși era Sâmbătă noaptea spre Duminică iar cei ce n'au putut să meargă au fost pedepsiti chiar și preoții cu câte 5 cor.; 85 indivizi, de tot deci 425 cor.

Dar nu mai continuu, căci din toate nedreptățile ce ni-se aplică zilnic s'ar putea face 10 broșuri de ale dlui Vaida. Și deputatul nostru ce face. Serie broșuri și umblă după potcoave de cai morți.

Și acum dlor fruntași! Când noi zilnic simțim aceste șicanări și suntem nevoiți să plătim pedepse peste pedepse aici jos, iar sus la fruntașii noștri de unde ar trebui să ne vie mângâiere și încurajare în nevoi, vedem zilnic certuri ca la ușa cortului, ce credeți dvoastră? De unde mai putem noi spera ajutor și mângâiere? Să nu ne mirăm deci, că poporul începe a-și pierde toată nădejdea, pentru că... dela cap se impute peștele.

„De sub Negoitul”.

Declarațiile d-lui Dr. I. Mihu.

În interviewul ce l'a acordat d. Dr. Ioan Mihu ziarului nostru, interview publicat în numărul 286, s'a strecurat o greșală mare, făcând întreg pasajul neînțeles.

Pasajul al doilea, coloana a treia, este, corect, următorul:

„și eu sunt prea convins că comitetul va primi întotdeauna de ale sale propozițiile aflate bune, oportune și posibile, fără a căuta din ce parte au venit ele, căci nefăcând acest lucru, neapărat ar lipsi dela datoria sa.”

Șirul al treilea, nesubliniat, a fost înlocuit, din greșala paginatorului, prin un șir care trebuia pus mai la vale, în alineatul începând cu „Trecând...”, șirul 6 în care se găsește două greșeli de tipar „intme” și „păntelui”.

Cerem atât dlui Mihu, cât și cititorilor noștri scuze pentru această greșală.

Războiul italo-turc.

De pe câmpul de război vin din nou numai vești sporadice și contradictorii. În cele 2 zile din urmă nu a avut loc nici o acțiune mai însemnată.

Despre evenimentele de mai înainte se raportează:

O luptă eroică.

Ministrul de război din Constantinopol a primit din partea comandantului Rechad o telegramă oficială în care i-se comunică că un regiment italian voind să iasă din Homs și să atace trupele otomane, a fost înconjurat de turci și arabi.

Lupta a durat 12 ore și s'a terminat cu un splendid succes al turcilor, cari prin asalturi eroice au silit pe italieni să bată în retragere și să se re-liau refugiat într-o casă izolată în afară de oraș, fugieze în mare dezordine la Homs.

Italianii au avut 50 morți. Un detașament italian a fost distrus.

Turcii au avut 40 răniți și 15 morți, între cari două femei și un copil, pe care Italianii l-au omorât în timpul retragerii.

O proclamație a Italianilor.

Comandantul general italian a făcut să se imprime în multe mii de exemplare o proclamațiune în limba arabă, în care arabii sunt asigurați

de sentimentele binevoitoare ale italienilor și invitați să renunțe la luptă.

„Italia zice proclamația, vrea să alunge din Tripolitania numai pe Turci, tiranii arabilor. Italia va guverna cu dreptate și blândețe”.

Proclamația va fi împrăștiată în întreaga țară cu ajutorul aviatorilor italieni.

Nou corp expediționar.

Din Neapole se anunță că acolo se pregătește imbarcarea unui nou corp expediționar pentru Tripolis, compus din 30.000 oameni.

Acest corp va fi compus din 5 regimente de infanterie, un regiment de vânători alpini, cavalerie și artilerie.

Cronică externă.

Alegerile din Germania. Azi se cunosc rezultatele alegerilor în toate amănunțele lor. Dintre cele 397 de cercuri numai în 208 s-au terminat alegerile cu proclamarea vreunui dintre candidații ca deputat. În 189 cercuri vor fi balotagii.

Statistica alegerilor e următoarea: Au fost aleși

conservativi 27; balotagii 42,

imperialiști 5; bal. 17,

centrul 79; bal. 29,

Poloni 15; bal. 10,

naționaliști-liberali 4; bal. 10,

socialiști 64; bal. 120.

Infrinți din campania electorală au eșit numai național-liberalii. Partidul centrului (clericali) și-a menținut numărul mandatelor de până acum. Social-democrații vor ajunge probabil din nou la un număr de vre-o 100 de mandate.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung”, organul cancelarului, face de pe acum apel la partidele burgheze ca la balotagii să voteze împotriva socialiştilor. Cu toate acestea se crede că și la balotagii socialiştilor vor învinge în vre-o 30 cercuri.

Invitare la abonament.

— Abonați „Tribuna”. —

Acel intim și calduros contact sufletesc ce s'a stabilit între „Tribuna” și cititorii ei, ne îndeamnă să ne îndreptăm cu încredere și dragoste acum în pragul unui nou an, către publicul nostru ceitor, care prin alipirea și devotamentul său statornic către „Tribuna” a făcut din ea unul din factorii de căpetenie ai vieții noastre publice. Suntem convinși, că nu prin noi, ci prin publicul ei cetitor și-a dobândit „Tribuna” această importanță. Căci acest public este elita intelectualității românești, care a fost totdeauna accesibilă ideilor de înaintare și de progres. Aceasta intelectualitate se inspiră, din cele mai avansate ideale în politică și din cea mai curată concepție naționalistă în literatură. „Tribuna” este expresia fidelă a acestei intelectualități, dela aceasta primindu-și toată puterea, dragostea și îndemnul de a se face vestitoarea tuturor dorințelor, gândurilor, speranțelor și luptelor naționale. Cu rădăcinile așorite adânc în conștiința mai bună a neamului ea a rezistat tuturor persecuțiilor vrăjmașului firesc, plătind cea mai onorifică contribuție de sânge în cursul anilor și a înfrunat toate viforele calomniilor, minciunilor și bârfelilor deslănțuite de un an încoace împotriva ei. Ea este termometrul

puterii de reacțiune a poporului nostru în procesul permanent, de fiecare clipă al triumfului valorilor morale și ideale asupra valorilor în curs, al primenirii și reînnoirii prin idei și oameni, proces care nu încetează niciodată la popoarele în care e viu pulsul vieții. În viața unui popor, a unui partid se pot aduna multe rele, multe păcate și neajunsuri, motiv de desperare ar fi numai atunci când n'ar exista o reacțiune destul de puternică de a lupta pentru stăpînirea lor.

„Tribuna” intrupează ideea acestei reacțiuni a puterii de viață a poporului nostru și apelează azi mai mult ca ori când la sprijinul cetitorilor ei, cari pot pricepe în toată intensitatea lor fenomenele actuale din viața noastră publică.

Deschidem abonament nou la „Tribuna”:

Pe un an 28 cor.

Pe jumătate an 14 cor.

Pe o lună 2.40 cor.

Pentru România și străinătate 40 franci.

INFORMAȚII.

A R A D, 15 Ianuarie n. 1912

Românii la Paris.

Populara revistă pariziană „Le dimanche illustré” publică în numărul ei din urmă un studiu foarte elogiios, dedicat familiei regale din România. Coperta acestei reviste poartă pe tot cuprinsul ei o ilustrațiune reprezentând-o pe prințesa moștenitoare Maria într-una din sălile bizantine ale palatului ei din București. Radicioasa aparițiune a acestei prințese frumoase a smuls unui redactor parizian accente de o sinceră și insufletită admirațiune. „Le dimanche illustré” reproduce și chipul majestos și blând al Reginei Elisabeta, precum și mai multe grupuri ale membrilor familiei regale din România. Pe lângă fragmentele unui vechi articol al scriitorului Pierre Loti despre Regina României, mai găsim și o descriere, însoțită de fotografie, a felului pitoresc cum se sărbătorește boboteaza în țările românești.

— D. A. D. Xenopol, eminentul istoric al neamului românesc, se află acum la Paris, împreună cu soția d-sale, poeta Riria. Zilele trecute, d. Xenopol își anunțase o conferință ce era să se țină în sala Voltaire, și pe care întreaga colonie română de aci se pregătea s'o asculte: din mai multe motive însă, d. Xenopol și-a amânat cuvântarea. Ea va avea loc probabil în noaptea Anului nou, pe care Românii din Paris au hotărât s'o petreacă laolaltă și pentru care se fac frumoase pregătiri. Vom publica la timp darea de seamă a acestei serbări.

— Nu cred să mă învinuiască nimeni de a mă amesteca unde nu am treabă, dacă vă înștiințez că un cronicar imparțial ce sunt și fără nici un adaus de părere personală că Românii din Paris sunt unanimi în a se manifesta simpatiiile și stima lor față de poetul Goga, care îndură în aceste clipe cea mai nedreaptă și revoltătoare întemnițare pentru simplul motiv că și iubește prea mult limba și neamul. Adaug — și nu fac prin aceasta decât a povesti un simplu fapt — că în serile trecute, în fața coloniei române adunată laolaltă s'a deplăns patima cu care d. Octavian Goga este acuzat cu atâta ușurință de păcate pe cari este așa de departe de a le fi săvârșit. D. Bratu a cetit cu acest prilej un foileton apărut în unul din numerele trecute ale „Tribunei” și prin care autorul lui caută să zădărnicească acuza de lipsă de credință de care este împovărat poetul ardelean. „Dar — a spus un student român — sunt unele învinuiri așa de puțin consistente încât, cad dela sine. Acuzarea de lipsă de credință adusă dlui Goga n'ar fi avut nevoie de răspuns. Ea are aceiași valoare ca și

cum ai spune despre un om pe care l'auzi și l' vezi cântând cu flautul, că-i lipsesc degetele dela ambele mâini...”

— Pe la începutul lui Februarie se va juca la Opera mare din Paris, opera „Cobzarul”, al cărei libret este scris de d-soara Elena Văcărescu. Repetițiile se urmează de pe acum. Interesant este de știut că baletul va executa cu acest prilej numai dansuri naționale românești, dansuri pe cari parizienii le așteaptă cu multă nerăbdare. Ele vor fi conduse de profesorul de gimnastică Constantinescu, din București, care a și sosit în acest scop la Paris și care conduce în fiecare după amiază repetițiile pe scena Operei mari din orașul nostru.

— **Balul costumat al Reședinței Femeilor Române din Arad** s'a decis a se aranja pe ziua de Duminică 4 Februarie nou, cu binevoitorul concurs al tinerimei din Arad, în sala Crucea Albă.

Doamnele și domnișoarele ce vor participa la bal, sunt rugate cu insistență să vină numai în port național românesc. Costume românești de împrumutat și de vânzare se găsesc la Atelierul de țesături românești din Orăștie (Szászváros) și la Dsoara Tulia Bogdan în Sibiu.

Invitățile speciale se vor expedia în cursul săptămânii viitoare.

Inmormântarea episcopului Timuș. Din R. Vâlcea ni-se scrie: Vineri, cu trenul de 11 dimineța au fost aduse în gara locală rămășițele pământești ale episcopului Timuș al Argeșului, spre a fi înmormântate la mănăstirea Turnu, din județul Argeș, situată la o distanță de 6 kilometri de Călimănești.

La sosirea trenului de 11 dimineța cu corpul defunctului episcop, au fost în gară episcopul Ghenadie, însoțit de protopreul județului și clerul episcopal și un număr public.

Episcopul Ghenadie a oficiat timp de o jumătate oră un serviciu religios în vagonul mortuar, după care s'a permis publicului defilarea pe dinaintea vagonului în care corpul regretatului episcop, era expus stînd în jilt.

La mănăstirea Turnu, unde a avut loc înmormântarea, serviciul religios a fost oficiat de superiorul mănăstirii, Ambrosie și de superiorii mănăstirilor Stănișoara și Cozia.

— **Statuia lui Vasile Lupu.** Ni-se comunică din Iași că se agită în localitate ideea de a se ridica o statuie Domnitorului Moldovei Vasile Lupu.

În acest scop mai mulți profesori se vor adresa Camerei și orașelor pentru a cere ajutorul necesar spre a se ridica statuia acestui viteaz domnitor, apărător neîntrecut al limbei strămoșești. Statuia va fi așezată pe piața de lângă Mănăstirea Golia, al cărei întemeietor este evlaviosul voevod.

— **Il. Sa Episcopul Gherlei — sănătos.** Din Budapesta se anunță „Gazetei” că P. S. Sa episcopul Vasile Hossu, care cum se știe, era bolnav, s'a restabilit.

În cursul acestei luni episcopul se va duce la Semering pentru a se restabili complet.

După aceea își va ocupa scaunul arhieresc la Gherla, unde are de introdus mai multe reforme pe terenul cultural.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Episcopul Hossu voiește să clădească la Gherla o nouă reședință, o catedrală și un seminar.

— **Un bilețel** Poșta ni-a înmănat din greșeală un plic deschis, în care se afla un bilețel de felicitare. Pe plic era adresa: Dr. Gheorghe Popa jud. tribunal, Arad. Factorul a confundat probabil cuvântul **tribunal** cu **tribuna** și ni-l'a adus nouă. Un bilețel de felicitare este neapărat cel mai obișnuit și banal lucru în ziua de Anul nou. Banal mai ales de când lumea a început să adopte o formulă mai înțeleaptă: de a răscumpăra pentru vre-un scop cultural ori filantropic aceste felicitări de anul nou. Ne-am uitat și noi, să vedem cine se mai închină usului vechiu. Adică-te cine-l felicită pe d. Popa, jud. tribunal: Dr. Ioan Suciu, avocat. Acum, nu amintim asta de altceva, decât pentru exemplul rău cel dă reprezentantului direcției naționaliste din Arad, când sprijinește în felul ăsta poșta ungurească, în loc de a da acești fileri, ca altă lume, pentru cauza națională.

— **O scrisoare din Basarabia.** Cetim în „F. Pop.” din Cernăuți: Dăm aici întotdeauna scrisoarea altui român din Basarabia, din care răsuflă îngrozitoarea apăsare de care au parte nenoriciții noștri frați de acolo:

Anul 1911, Decembrie la 18 zile.

Cu mare dragoste cetesc eu jurnalul „Foia Poporului”. Am trimis relației d-voastră nu di mult 8 coroane, ca să-mi trimiteți jurnalul pe jumătate an. Căci jurnalul, cu uneli cuvinte nu li înțeleg. Pentru aceasta foarte vă rog pe d-stra să-mi scrie, ei să fac, ca să pot înțelegi toate cuvintele, mai în scurt, să pot citi literatură română. Eu anul aista am mântuit seminaria di-învățător, eu-s din ținutul X..., di pi malul Prutului în timpul acest trăiesc în ținutul Y... și-învăț copiii de rusnaci. Cu nerăbdări aștept răspuns.

— **Dăruiri.** Dl Virgil Comșa, șef-contabilul băncii „Agricola” din Hunedoara a dăruit pentru Fondul gimnaziului din Brad, suma de 100 cor iar pentru despărțământul Hunedoara al „Astreii” 100 cor.

— **Răscumpărarea felicitărilor de anul nou.** S'au răscumpărat t. d. a. n. în favorul despărțământului Hunedoara al „Astreii” d-nii Dr George Dublesu cu 10 cor.; Teofil Tulea cu 5 cor.; Vasile Osvadă cu 5 cor.; Valer Beșan cu 2 cor.; Augustin Dima 2 cor.; Nicolae Mattea 2 cor.; Ioan Dima 2 cor.; Virgil Comșa 2 cor.; Constantin Bozdog 2 cor.; Nicolae Rimbaș 2 cor.; Constantin Dima 1 cor.; Abu 1 cor. și Iuliu Ilina 1 cor.

În numele comitetului despărțământului mulțumește Ioan Dima, casar.

† „**Timpu**”. Din Iași primim știrea că „marele” organ „**Timpu**” al ilustrului domn Costică Cihan a încetat să mai apară.

Dl director Cihan va reveni acum la vechia sa meserie — corectura.

— **Curse de săniuși și ski, la Sinaia.** Un comitet de organizație în frunte cu primarul Sinăii O Manolescu, inspectorul Vlăchide și inginerii Sângeorghean și Nicolescu va organiza o serie de curse de bob-leigh (săniuși) și ski, în decursul lunii ianuarie st. v.

Vor lua parte afară de Principele Carol, președintele societății „Săniuș”, toți membri susnumitei societăți precum și ai clubului de sport, împreună cu mai multe persoane din înalta aristocrație Bucureștenă.

Pelângă cupele de aur și argint oferite de Kronprințul german, Principele Carol și Prințul Valentin Bibescu se vor mai oferi ca premii mai multe obiecte de artă, oferite de diferite societăți și alte persoane din elită.

Cursele se vor deschide în ziua de 8 ianuarie st. v.

— **Preot harnic popor bun.** Un cetitor al ziarului nostru, aflându-se cu trecerea în comuna Măpud, acum de sfintele sărbători, ne scrie că a aflat acolo următoarele lucruri vrednice de laudă: O bisericuță curată și bine îngrijită, în care tinerimea școlară cântă în cor în Dumineci și sărbători, sub conducerea învățătorului. O școală nouă, frumoasă, încăpătoare pentru care mai este de plătit suma de 3000 coroane, dar cei 48 capi de familie din comună s'au obligat soli-

dari să o plătească ei, pe încetul. O fundațiune de peste 2000 coroane, cu menirea, ca din ea să se ridice o nouă biserică. Reuniunea de femei, cu statute aprobate de guvern, și cu o fundațiune de 400 cor. Societatea pentru creșterea morală religioasă a tinerimii este din școală, care funcționează de 12 ani, cu bun succes. Și toate acestea sunt a se mulțumi harnicului preot de acolo, Florian Bologa, care are tactul și priceperea de a ști îndupleca pe credincioșii săi, în număr de numai 48 familii, să-l asulte și să jertfească pentru biserică și școală, dar laudă merită și credincioșii săi, cari îi dau ascultare. — „Tel. Rom.”

— **Serată muzicală la Asociațiune.** O audiere muzicală se va arăma Duminecă în 14 ianuarie 1911 în sala festivă dela Muzeul Asociațiunii cu următorul program: 1. Divoiak: Sonata în G dur, pentru violă și pian; 2. Scharwenka: Dansuri poloneze, pentru pian; Quintet în A dur, pentru violină, violă, cello, contrabas și pian. Începutul la 5 ore seara. Prețul de intrare ca de obicei.

— **Funerariile cavalerului Ioan de Pușcariu.** Actul înmormântării tenicului în domnul Ioan cavaler de Pușcariu, s'a săvârșit Miercuri, în 28 Decembrie la ora unu d. a. A pontificat P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminarial în Sibiu, asistat de protopresbiterii Ioan Hamza din Zernești și Dr. Vasile Saftu, din Brașov, precum și de patru preoți. A fost prezent la înmormântare un număr frumos de intelectuali din Brașov, apoi toate autoritățile civile, reprezentate prin șefii lor, întreaga preoție din jurul mai apropiat și mult popor. Vorbiri au rostit: P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, în numele Excelenței Sale, Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru Ioan, și peste tot în numele bisericii, care a pierdut în decedatul pe cel mai valoros fiu al ei, apoi domnul Ioan Bogan, în numele „Academiei Române”, dl Ardiei Bărsănuș, președintele „Asociațiunii” în numele acestei instituții, protopresbiterul Ioan Hamza în numele protopresbiteratului și comunei Bran, iar al cincilea discurs a fost rostit în numele tinerimii din Bran. În urmă șierii a fost așezat în cripta familiară, lângă șierii vredniciei soții a decedatului.

— **Edison despre Unguri.** Ingeniozii reporteri americani, în goana lor după știri și interview-uri cari să intereseze pe cetitori, ne-au dat într-o convorbire cu Edison, marele inventator, și câteva relații de interes pentru publicul nostru.

Venind vorba despre cele observate în Ungaria, cu prilejul vizitei făcute vecinilor noștri, Edison a spus, între altele, următoarele, unui redactor dela „Sun” în legătură cu invenția lui cea mai nouă, mobilele de ciment:

— „S'ar putea construi din ciment mobile frumoase, ca și acelea pe cari de pildă le-a văzut în palatul regal din Budapesta. Dintre toate nobiliile omenești palatele din Budapesta mi-se par mai cornoate. Milioane se cheltuiesc acolo pe fleacuri, obiecte de artă, și la cincizeci de kilometri distanță dela aceste palate am văzut o femeie care a fost prinsă în ham la plug alături de un bou. Când am comunicat acestor unor maghiari, mi-s'a pus la îndoielă afirmația, dar noroc că am avut martori, cari au confirmat spusele mele”.

— † **Svetozar Miljkovici**, mare proprietar, membru în corporația comitatului Caraș-Severin, a repauzat în Lugoj, la 12 Ianuarie n., în vârstă de 77 de ani.

Odihnească în pace!

— **Revoluție în Paraguay.** Din New-York se anunță: Partidul revoluționar din Paraguay a cumpărat din Anvers, prin mijlocirea unor agenți secreți, vaporul englez „Cebrügge” pe care l'au transformat într'un vas de război.

Ei au transportat pe bordul vaporului 25 tunuri, 25 mitraileuse și 5500 arme, probabil fără știrea autorităților belgiene.

Astfel înarmat vaporul „Cebrügge” a plecat la Paraguay și la îmbucătura fluviului La Plata a debărcat pe marinarii englezi și a imbarcat pe marinarii revoluționari din Paraguay.

Vaporul a bombardat apoi capitala statului Paraguay Assomption.

Din această cauză amenință acum izbucnirea unui conflict internațional cu Anglia și Belgia.

— „**Nord und Sud**”. Am înregistrat, în unul dintre numerele noastre trecute, că ministrul de interne a interzis intrarea în Ungaria a revistei germane „Nord und Süd” din Berlin. Ordinațiunea aceasta de opreliște a fost acum casată, după — cum scriu ziarele ungurești — în fruntea revistei a ajuns ca redactor un ungur, cu numele... Stein Lajos.

— **Procesul fraților Zsilinszky.** Azi, Luni, a început înaintea Curții cu jurați procesul împotriva fraților Zsilinszky, cari l-au împușcat pe deputatul Achim.

Procesul va dura vre-o 3—4 zile.

x **Oferă albituri pentru mirese, lucru propriu, în executare solidă și specială:** Heim I. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-ter) nr. 20.

x **Activitatea vrednică a seminarului juridic Dr. Geréb,** a arătat mai bine numărul studenților și candidaților pregătiți. În semestrul trecut au fost pregătiți pentru riguroase 93 de inși, pentru examenul fundamental 46 iar pentru cenzura de avocat 12 candidați. Rezultatul a fost uimitor nu numai că au trecut toți cu preparați de institut, dar au obținut și note excepțional de bune.

De aceea toți cei ce prepară vre-un examen la drept (fundamental, de stat, riguros ori cenzură) să se adreseze necondiționat la acest unic institut, care prepară foarte conștiințios, în schimbul unei remunerații bagatele. În toate afacerile de facultate dă lămură gratuit, Seminarul juridic, Dr. Geréb, Cluj Str. Farkas Nr. 5. Telefon 1053.

x **Înainte de inventar, scădere la preț, gente, mufuri, saculeți pentru dame, articole de piele, gucker-e, și diferite articole cu prețuri ieftine de ocazie în prăvălia lui Hegedüs Gyula** Arad, Piața Andrassy Nr. 15. Telefon 506.

x **Atelier de fotografii artistice, de primul rang.** Rona și Kinast, Orăștie Văsar-tér nr. 4 (casele lui Hermann). Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistice executate. Cei ce se proveacă la anulul din „Tribuna” capătă 5% rabat. Fiți cu atențiune la firmă.

x **Recomandăm în atenția On. Preotimi atelierul de altare și statui sfinte Francisc Schmidt,** unde se lucrează în modul cel mai artistic și în condițiile cele mai favorabile: Iconostase, altare, icoane, amvoane, prebiterii, statui sfinte, întregul aranjament bisericesc, preum și lucrări de aurărie. — Prospect și catalog trimite gratuit. La angajare trimite om de specialitate.

Mișcare culturală și socială.

— **Petreckeri, concerte.** —

20 Ianuarie n.

Teatru în Caransebeș. Societatea femeilor române din Caransebeș invită la reprezentarea teatrală împreună cu concert și urmată de dans, ce va avea loc la 7/20 Ianuarie în hotelul „Licht-neckert”. Se va juca „Nevasta lui Cercelug” de P. Locusteanu. Începutul la orele 8 seara.

— **Domnișoara Ena du Prell.** Pentru publicul care urmărește cronică ziarelor străine numele acesta nu e necunoscut, căci aproape toate l'au pomenit în legătură cu elogii pentru arta surprinzătoare ce stăpânește această copilă de vr'o 12—13 ani, în telepathic. Cu o memorie fenomenală, multiplică și împărțește, ori ce număr dat în câțeva clipe chiar când acesta ar da rezultate de miliarde, cari ar încerca pe un matematician iscusit și toate aceste în răstimpul câtorva clipe fără nici un instrument auxiliar ci numai în memorie.

S'a întâmplat că cutare spectator fredona în gând o frântură de operă sau operetă și adresându-se domnișoarei Ena du Prell, aceasta i-a repetat în fața publicului aria din vorbă. Altul a scris pe o bucătică de hârtie o poezie și numele autorului, cerind să o reciteze, fapt care s'a executat fără nici o piedecă.

Publicul arădan va avea prilej să facă cunoș-

Sința acestei copile minunate Miercuri în 17 c. când o mică trupă de varietăți va începe un scurt ciclu de reprezentatii în sala cea mare a hotelului „Central”.

ECONOMIE.

„Victoria”.

„Revista Economică” din Sibiu publică în numărul său recent următorul articol:

Ziarele maghiare întâi, și pe urmă și unele din ziarele noastre cotidiene au înregistrat în zilele trecute faptul, fără precedent până acum în istoria băncilor noastre, că o bancă maghiară a cedat terenul ei de afaceri unei bănci românești, și s'a contopit cu aceasta. Banca românească, care a reușit să facă aceasta adevărată minune pentru zilele și împrejurările noastre este fruntașul nostru institut „Victoria” în Arad, care an de an surprinde lumea cu nouă și nouă progrese. După ce în 1910 a afiliat institutul „Lunca” din Boroșineu și a deschis în acest centru al unui cerc curat românesc o filială, „Victoria”, multumită culanței sale de afaceri și agilității conducătorilor ei a ajuns deja în scurtă vreme să domineze aproape singură întreg cercul Boroșineului. Intre astfel de împrejurări și în urma concurenței naturale, ce puternica „Victoria” a început să facă celorlalte două bănci neromânești din localitate, situația acestora a devenit din ce în ce tot mai grea. Rezultatul a fost că „Gyulavidéki takarékpénztár” din Gyula ne mai putând rezista concurenței, și-a oferit filiala sa din Boroșineu institutului „Victoria”, care a acuirat-o pe această în condiții avantajoase, împreună cu cel mai frumos edificiu din piața Boroșineului. În acest edificiu azi este deja instalată filiala mărită a „Victoriei” firma căreia, așezată în locul firmei, maghiare „Gyulavidéki taka-

rékpenztér r. t. fiókja” vestește departe victoria, ce fruntașul nostru institut a purtat pe teren economic-financiar în Boroșineu și cerc.

Acuirarea filialei băncii maghiare din Boroșineu din partea „Victoriei” constituie nu numai pentru aceasta un însemnat pas înainte, prin faptul că i-se lărgeste baza de operațiune și i-se înmulțește în mare măsură clientela, ci este și din punct de vedere național-cultural și economic un act de mare însemnatate și de mare folos obștesc pentru poporul nostru.

Felicităm și noi pe conducătorii „Victoriei” la noua acuziție, ce au făcut și prin care indică calea ce ar trebui să urmeze în mai multe părți băncile noastre: concentrarea forțelor prin fuziuni.

Bursă pentru pomărit. Comisiunea economică a comitatului Sibiu a publicat un concurs la stipendiul anual de 260 cor. pentru cercetarea cursului de pomărit dela institutul de economie din Mediaș. Cursul durează din 1 Februarie 1912 până la 1 Decembrie. Se admit la concurs tineri din comitatul Sibiu. Petițiile se adresează către vicecomite, până la 15 Ianuarie 1912.

BIBLIOGRAFII.

Sumarul numărului ultim din „Noua Revistă Română” de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru, este: Campania de răsturnare. — Belșugul scriitorilor. — Noua academie pentru femei în Lipsa. — C. I. Băicoianu: Chestiunea tramvaiului și viitorul nostru economic. — I. Nisipeanu: Spiritul anti-filosofic. — C. R. Motru: Personalismul energetic. — George Duma: Cea mai frumoasă mână. — C. Apostoliu: Dușmanul. — S. Șerbescu: Mecanica socială. — Comemorarea lui Kleist. — Prevestiri de pace. — Carmen-Sylva și luxul. — Nasul și inteligența. „Luceafărul”. — „Rev. Ideii”. — „Ilustrațiunea Română”. — „Mercure de France”. — „Revue Contemporaine”. — „La Renaissance contemporai-

ne”. — Redacția și administrația București, Calea Victoriei 62. Abonamentul pe un an 10 lei. 25 bani exemplarul. Număr de probă la cerere.

Au apărut și se află de vânzare la „Librăria Tribuna”:

Din

„RĂSBOIU ȘI PACE”

celebrul roman al contelui Leo Tolstoi a apărut volumul II.

Prețul 1 coroană 20 fil.

Prețul volumului I este 1 cor. 50 fil. Ambele volume se găsesc de vânzare la „Librăria Tribuna”.

Volumul III va apărea în curând.

POȘTA REDACȚIEI.

Tuturor numeroșilor prieteni și cunoscuți care ne-au trimis, cu prilejul anului nou, urări de bine, le mulțumim pentru călduroasele cuvinte de îmbărbătare.

Stagon. „Noapte de iarnă” sunt versuri de începător. Ceeace, însă, nu înseamnă să-ți pui lira în cui. Odată, și cei mai mari poeți au fost începători...

Filoromânul. Continuarea va urma zilele aceste. Vă rugăm să ne comunicați și nouă amănuntele la cari faceți aluzie. Multe salutări.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Traian Macavei, Guraborza. Am primit 14 cor. abon. până la 1 Aprilie 1912.

Nicolae Curticim, Ceimpa. Am primit 7 cor. abon. pe evart. IV 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna” institut tipografie, Nickin și cona.

Dr. RÓTH KÁLMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR ERZSÉBETVÁROS.

Srada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoză.

Alteia cu Tuberculin. etc.

Leon Tolstoi.

106

RĂSBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Imi pare rău, aș avea mare nevoie de tine, dar tu ai dreptate, aici n'avem trebuință de oameni... sfetnici avem destui, dar oamenii ne lipsesc. Regimentele ar fi cu totul altele dacă toți sfetnicii de aici ar rămâne la regimentul lor, cum faci tu. Imi aduc aminte de Austerlitz... Mi-aduc aminte, mi-aduc aminte cum te-ai arătat cu drapelul.

Chipul prințului Andrei se luminează de bucurie și se face roșu de emoțiune. Kutuzow îi întinse mâna și îi prezentă obrazul la sărutat, și prințul Andrei zări din nou lacrimi în ochii moșneagului.

Bolkonsky știa că Kutuzow plângea cu ușurință și că-l trata cu atâta dragoste mai ales pentru a-l arăta simpatia sa cu prilejul morții tatălui lui, dar amintirea dela Austerlitz îl măguli și-l mișcă plăcut.

— Urmează-ți calea. Știu că este calea onoarei.

Și pentru a schimba vorba, Kutuzow începu să povestească despre campania turcească și despre pacea încheiată de curând.

— Da, câte reproșuri nu mi-s'au făcut pentru această campanie și această pace!... Dar toate vin la vremea lor, toate vin la vremea lor pentru cine știe să aștepte... Și nici acolo n'au lipsit sfetnicii, nu!

„O! sfetnicii ăștia, sfetnicii ăștia. Greutatea nu o ia lua o fortăreață, ci a câștiga întreaga campanie, și pentru asta nu trebuie nici să ataci, nici să mergi la

asalt: ci timp și răbdare. Kamiensky a trimis soldați la Ruciuk, iar eu n'am mobilizat altceva decât vremea și răbdarea, și am doborât mai multe fortărețe decât Kamiensky, și i-am silit pe Turci ca să-și mănânce caii.

El își scutură capul, se amină și izbindu-se mâniș cu mâna în piept:

— Și crede-mă, că și Francezii își vor mânca în țara noastră caii pe cari călăresc.

— Din nou, ochii i-se umplură de lacrimi.

— Cu toate acestea va trebui să ne hotărîm a primi într-o zi bătălia.

— Aceasta se va întâmpla atunci când toată lumea va dori lupta... Crede-mă însă, scumpul meu, că nu e căpitan în lume, care să fie mai tare decât aliații mei Răbdarea și Vremea. Acești aliați vor hotărî soarta noastră; numai că sfetnicii nu înțeleg lucrurile așa. Unii voesc, alții nu... Ce e de făcut? Ce-ai propune tu în locul meu? repetă el cu o expresie de adâncime și de inteligență în ochi.

Și cum prințul Andrei nu-i răspunse, el reluă:

— Să-ți spun eu ce ar trebui să faci: „În nesigurantă, nu te zori”. Ei bine, la revedere, scumpul meu, adu-ți aminte că împărtășesc din tot sufletul durerea ta și că pentru tine nu sunt nici prinț, nici comandant în șef, ci un adevărat părinte. Când vei avea nevoie de ceva, adresează-te direct mie. Adio, dragul meu.

El îl îmbrățișă din nou; și înainte ca prințul Andrei să fi trecut pragul, Kutuzow oftă încetisor și urmă să cetească romanul dnei Genlis.

XXVI.

După plecarea lui Alexandru din Moscova, viața în oraș își reluă cu atâta naturalitate mersul ei obișnuit, încât ți-ar fi venit cu greu să crezi că Moscova trecuse printr-o criză patriotică și că patria era cu adevărat

în primejdie. Pe măsură ce inamicul se apropia de oraș, locuitorii lui deveneau și mai frivoli, așa cum se întâmplă întotdeauna oamenilor cari văd venind o mare primejdie.

Rostopsin lipi pe ziduri afișe înfățișând o cărciumă, un cărciumar și un mic burghez moscovit, Karpuska, care făcând parte din miliție, fiind cam cu chef și auzind vestea că Napoleon se pregătea să meargă către Moscova, se supăra foc, îi coplesea pe Francezi cu epitețe cam sărate și ieșind din cărciumă, ținea poporul în cuvântări. Toată lumea citea aceste afișe și le comenta cu aceeași ardoare ca cele din urmă versuri ale lui Vasili Puskin. Erau cu toate acestea oameni cari nu aprobau acest ton, găsindu-l stupid și trivial. Se povestea că Rostopsin isgonise pe Francezi și pe toți străinii din Moscova, printre cari erau și mulți agenți de-ai lui Napoleon, dar poveștile aceste se spuneau mai ales cu scopul de a se repeta cuvintele cu cari însoțise Rostopsin fiecare din acțiunile lui. Expulzații fură conduși pe o barcă la Nijni și Rostopsin le urase rămas bun în acești termeni: „Intrați în voi înși-vă și intrați în această barcă, numai să nu fie pentru voi barca lui Caron!”

Se mai povestea că regimentul echipat de Mamonoff îl costa vre-o 800.000 de ruble, dar că Bezukhow cheltuise și mai mulți bani pentru miliția sa. Se spunea încă, cumcă Pierre își va pune uniforma și se va arăta gratis cu regimentul său, ori cui ar dori să-l vadă.

— Bezukhow est ridicole, vorbe Iulia Drubetzkoi, dar este așa de bun, așa de simpatice.

(Va urma.)

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

In

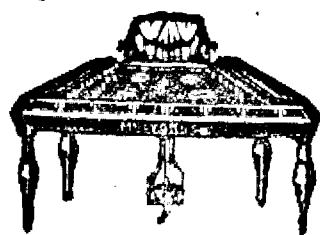
BÉKÉSCSABA—NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă „Apollo”).

TIMBALE

cu organiam da-
tentat de oțel, dând
sunete rezonante și
foarte plăcute, —
se pot cânta și pe
rae. — Gramo-
foane cu plăci ar-
tistice, — vioare,
flaute, harmo-
nici ș. a. — Numeroase distincții și medalii pri-
mite cu răsplăt. Inventatorul peralului modern
și al organelor de oțel. Catalog trimis gratis.

Mogyórossy Gyula,

kir. szab. hangszergyár.

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

ANUNȚ.

Se caută un om special și cu practică
îndelungată pentru a

conduce o școală de vițe americane altoite
și numai dacă a mai condus asemenea în-
treprindere sub conducerea și direcțiunea
sa, fiind bine plătit în perspectiva și viitor
bun. — Oferte și referințe să primesc la
adresa domnului

Alexandru Ionescu,

pevinrist și proprietar
în Drăgășani (România)

Apotecă

elegant aranjată, bine pro-
văzută cu droguri și într-o
comună bogată româ-
nească e de vândut Tot acolo se află și o
fabrică de mașini de agricultură. —
Adresa la administrația ziarului „Tribuna”.

În fabrica mea de fier și turnătorie de
clopote se primesc mai mulți

Învățăței

cu purtare bună.

Hönig Frigyes,

Arad, Rákóczi-utca 28.

Cine vrea să cumpere
vițe americane

„RIPARIA PORTATIS”

pentru altoit, să se adreseze preotului Petru
Pelle din Mîlăș (Ménés) comitatul Arad.

Societate creștină de consum și valorare. — Asuagiul de jos.
Keresztény fogyasztási és értékesítő szövetkezet. Alsószivágy.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai consumului creștin din Asuagiul de jos — Alsószivágy —
prin aceasta sunt convocați la a

VIII-a adunare generală

care în sensul §-lui 23 din statute, se va ține în 28 Ianuarie st. n. în localul școlii
gr. cat. din loc cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.
3. Propuneri.

Direcțiunea.

Active — Vagyon. Contul bilanțului — Mérlegszámla. Pasive — Teher.

	Kor.	f.		Kor.	f.
Cassa în num. — Készpénzkészlet	198	88	128 buc. Acțiuni — Üzletrész à 20 K	2500	—
Marfa — Árukézlet	4945	08	Creditori — Áruhitelezők	2521	65
Debitori — Adósok	5299	86	Fond de rezervă — Tartalék alap	5575	37
Mobilier — Felszerelés költsége	486	—	Venit nett — Egyenleg mint nyerem	294	20
% Stergere — Levonás	48	60			
Inregistrare — Alakulási költség	70	—			
% Stergere — Levonás	6	—			
	1095	22		1095	22

Alsószivágy — Asuagiul de jos, la 1911, december 14.

Traian Nemes m. p.

preș. — elnök.

Ioan Soponar m. p.

Számszon Pap m. p.

George Horotan m. p.

Ioan Butta m. p.

contabil — könyvelő.

Ioan Moga m. p.

	Kor.	f.		Kor.	f.
Chirie — Házhér	20	—	Venit brutt — Áruknál nyers be-		
Salar — Személyzet fizetése	240	—	vétel, după 17.178 K 78 til. utá	1131	80
Transport — Szállítási költség	233	—			
Cheltuieli — Üzleti költség	50	—			
Dare — Adó	240	—			
Stergere din m. biliar — % Felsze-					
relési leírás	48	60			
Stergere din mobilier — % Alaku-					
lási leírás	6	—			
Venit nett — Egyenleg mint nyerem.	294	20			
	1131	80		1131	80

Acest Cont Bilanț, Venit și Pe-deri s'a examinat de comitetul de supraveghiere și s'a aflat în ordine,
consumator cu legile comerciale. — Ezen Mérleg, Vesztség- és Nyereség-számla a felelős fő-bizottság
által megvizsgáltván, rendben és a kereskedelmi törvényekkel megegyezően kiadott.

Alexiu Varna m. p.

preș. — elnök.

Bob Mihaiu m. p.

Moga Onuț m. p.

Bob Mitru m. p.

Ioni Mogă m. p.

Bancoș Mitru m. p.

Horotán Mitru m. p.

Horotán Mihaiu m. p.

Nemes János m. p.

Bob Vasiliu m. p.

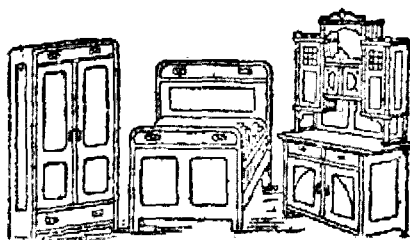
BAUMANN ARNOLD succesorul

LÁHNI KÁROLY,

fabricant de mobile.

Alba-Iulia, Piața Szent István Nr. 11.

Recomandă mobile pregătite în atelierul
sau din cel mai bun material, pentru
dormitoare, sufragerii, locuințe garson și
— birouri pe lângă prețuri ieftine. —

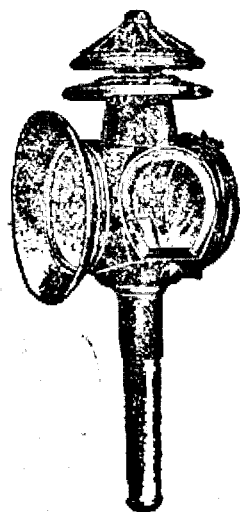
Omaszta János,

fabricant de lămpi
pentru trăsuri.

Budapest

VIII. Óriás-utca 20/a

Primește comande
de orice lămpi pen-
tru trăsuri și auto-
mobile, — comande
pentru galvanoplas-
tică și orice repara-
turi de branșe.

Am onoare a aduce la cunoștința
Onoratului public călător, că am des-
chis în Seghedin (Szeged) hotelul

Grand Hotel Royal

Stau la dispoziția publicului 80 de
camere confortate cu încălzire cen-
trală și apaduct.

La gară și dela gară circulă
automobilul.

Pentru comportajul publicului pasa-
ger, este în hotel instalație proprie
de spălat cu aburi. — Prețuri ieftine.

Cu stima:

Dávid Sándor,

proprietarul restaurantului dela gară și pro-
prietarul „Grand Hotel-ului Royal“.

Réthy și Schreithofer

fabrică de cârnățării și mezeluri.

Instalațiuni electrice.

Déva, (Piața principală).

Recomandă carne proaspătă de vită,
porc, vițel, oaie și miel, carne de porc
afumată, cârnățării, slănină și unsoare
în gros și în detalii. La dorință liferează
unsoare topită în vase proprii. — Cum-
părătorilor vechi dă scădere la preț.
Serviciu prompt! — Cereți catalog!

Cele mai ex-
celente instru-
mente pentru
săparea de

fântâni arteziene le pregătește
și expediază

Várady Lajos,

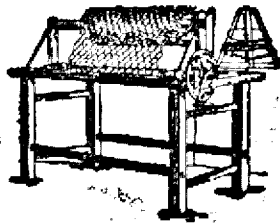
fabrică de instrumente
Hódmezővásárhely,
VI, Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, co-
munele, singuraticii: singuri pot face să-
parea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pen-
tru impletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.
Premiat la 6 expoziții.

Pregătește: **butoaie, vane**

în ori-ce mărime; din lemn de stejar
uscat și alb, pe lângă garanță. — Pri-
mește ori-ce comandă mare, aranjament
compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT!

FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,

→ LIPOVA. ←

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

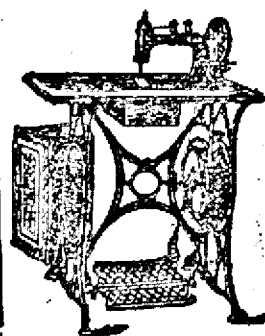
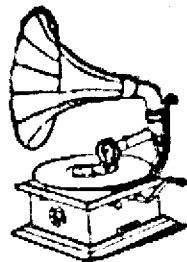
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția pu-
blicului din loc și pro-
vince, atelierul
său mehanic a-
ranjat din nou, unde pri-
mește comande și re-
parări de lucruri ce
aparțin în branșe, precum

Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafone etc.

Utensiliile acestor
mașini le are în de-
pozit.

Reparaturile se
efectuează repede
și prompt.

"IANER" cremă neunsuroasă.

Cel mai nou pro-
duct igienic pentru
curățirea și infu-
mușetarea feței. —
Înlătură petele gal-
vine, bucele pric-
luite de infierbân-
teli, sgrăbunțe și alte
necurătenii de piele.
Crema aceasta ziua
se poate folosi mult
mai cu succes.
1 teglă 1 coroană.

„Ianer“ pudră. E non plus ultra pudră. Bună la
baluri, saloane și de zălucire, în
care acopere încrețirile și e cu totul nestricătoasă. În
cutorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer“ apă pentru gură. Bună pentru dinți
scorbuși și gin-
geii bureșugi, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă
cor. 1-60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer“ esență pentru păr. Excelentă pentru
înlăturarea mă-
telei și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„Ianer“ pomadă pentru creșterea părului. 1 te-
glă 2 coroane.

„Ianer“ vâpseală pentru păr. Pentru a colora în
negru, brunet ori
în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e exclusă
La comanda să se noteze că părul înărunțit în ce culoare
să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Ianer“ apă care face părul blond

Pentru a văpsi în timp scurt, în băi, auzii, părul blond,
roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacțiilor numai „Preparatele
lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se
pot cîmpăna la

Farmacia „Maria ajutătoare“ alui Rudolf
Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 70.

KIRÁLY LAJOS

ferar, dogar, șelar și lustruitor.

Aiud—Nagyenyed, Str. Teiușului 14.

Recomandă uzina sa înlocuită cu pu-
teri motorice și lucrative bune, pentru
prepararea articolelor de ferărie, șelărie
și lustruire cu prețuri ieftine, dispunând
de un serviciu prompt, execuție modernă.

Atelierul de dentistică Radu Novák.

Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința
on. public românesc, că la 1 No-
vembre a. c. mi-am mutat atelierul
meu de dentistică în

Szabadság-tér Nrul 5.

unde îl voi mări și aranja după
cerințele cele mai moderne. :: —

Cu toată stima:

RADU NOVAK.

Iți place să porți totdeauna haine curate?

Atunci cumpărați »Casseta miraculoasă«, fabricația mea proprie, cu ajutorul căreia, cureți orice pată de pe haină, de culoare cât de sensibilă, precum pete de cerneală, poame, cafea, vâpșeli etc. »Casseta« aceasta nu este ca obiect de reclamă, ci rezultatul unor încercări de 35 ani. Este bine venită pentru orice familie, care ține la curățenie. — Costă 5 Coroane și ține ani întregi. Se poate cumpăra numai dela fabrica chimică:

GUSTAV SOLINGER,
Brassó, Strada Cimitirului Nrul 5.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am aranjat în Timișoara, Piața George Nr. 4 un modern

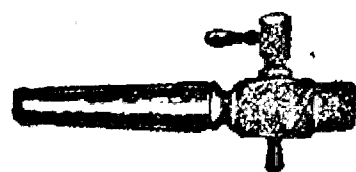
atelier dentistic.

Practica mea veche mă dispenzează de o mai amănunțită recomandare, augurându-mi în schimb încrederea în satisfacerea ori-cărei pretenții a pacienților. — Cu stimă:

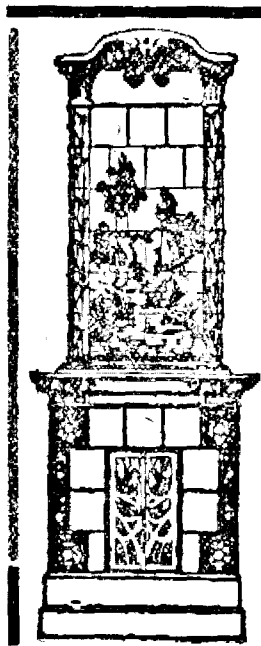
Götzl Mór,
dentist.

Johann Seibel

strungărie artistică aranjată pe puter de mașini în Brașov, Strada Lungă No 45.

Pregătește și ține în depozit dopuri și pine pentru buți, de cea mai bună calitate, apoi dacuri, bile și popice pentru biliard și po picărie precum și totfelul de *picioare pentru masă*, pelângă prețurile cele mai moderate. Celor ce cumpără a doua oară li-se dă rabat. — Lucrări de ornament. —

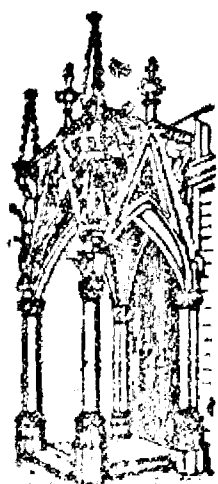
Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinditate*, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sărăjin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

Nagy Sándor, sculptor,

Arad, Kossuth-utca Nr. 4.

În stabilimentul de piatrărie a lui Mairovitz.

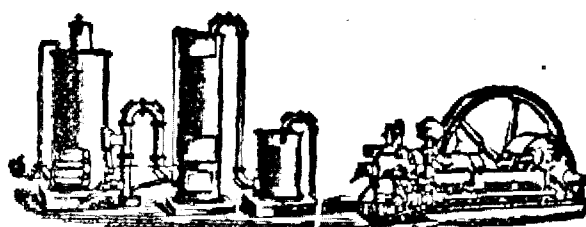
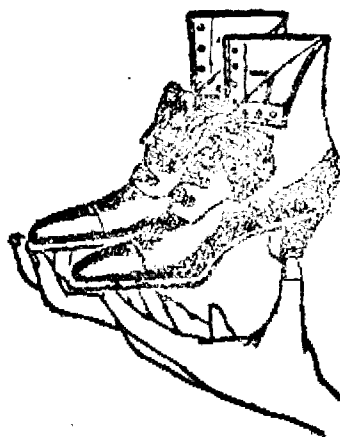
Execută și reparază

lucrări de sculptură artistică

figurate și decorative precum și portrete după natură și fotografii, monumente mormântale, totfelul de produse ale industriei, apoi lucrări moderne sculptate pentru decorația zidurilor din teracotă, piatră, ghips, ciment și din alte materii pelângă prețurile cele mai ieftine și serviciu conștiințios. —

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE cusute cu mână în atelierul propriu precum și GHETE GATA, format modern pentru bărbați, femei și copii. *Galoși, ghete comode și pentru gimnastică.* Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare ne-regulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comande din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

Garnituri de îmblătit cu benzină și ulei, motoare de benzină, ulei și gaz.

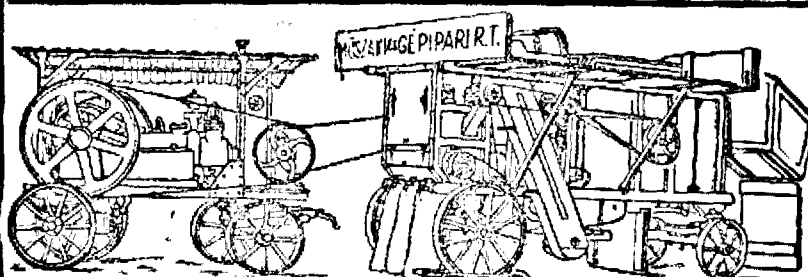
Construcție de mori:

mori de rijnit și măcinat, teascuri de ulei, instalații de apeduct, fântâni, pompe de totfelul. Prețuri ieftine, condiții favorabile, garanții desăvârșite. Lămuriri specialiste, proiect de cheltuieli și preț-curent se trimit gratis și franco.

Societate pe acțiil pentru industria tehnică de mașini. **Műszaki és Gépipari Részvénytársaság,** Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

Reprezentantul pentru Arad și provincie:

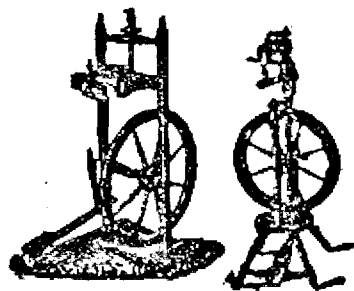
LENGYEL GYULA,
atelier de motoare și mașini
Arad, (Hal-tér) Szentpál-u. 1.

Premiat la expoziția industrială din
Sibiu în 1903.

Roate de tors

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să
află de vânzare la

Emil Krauss,

strungărie și atelier cu pu-
tere motorică.

Sibiu—Nagyszeben,

Margarethengasse Nr. 5.

Orice roată ce nu merge bine să primește
înapoi.

Bordy József,

cojocar-blănar,

Marosvásárhely, Széchenyi-tér Nr. 13.

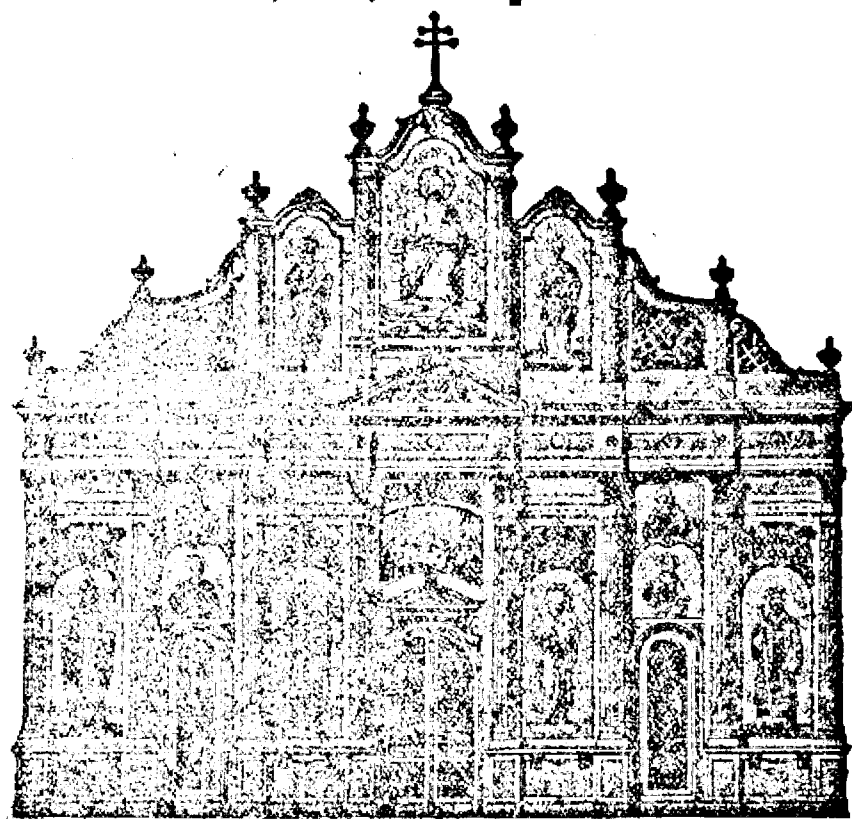
Recomandă articolele de blănărie și
cojocărie, dela cele mai simple până la
cele mai complicate. Primește și repa-
raturi. Imprumută bunde de călătorii
și ia spre păstrare în timpul verii, pal-
toane de iarnă și blane, pe lângă asi-
gurarea contra focului. — Comandele
se îndeplinesc prompt, ieftin și cinstit.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

Institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și
întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform
pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile.
Se recomandă ca specialist, de München la renovarea alta-
relor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și
primirea muncii o face pe spesele sale proprii.
Prețuri moderate. Condiții favorabile de plată.

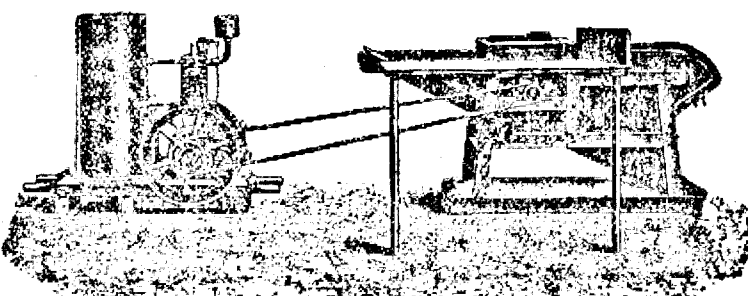
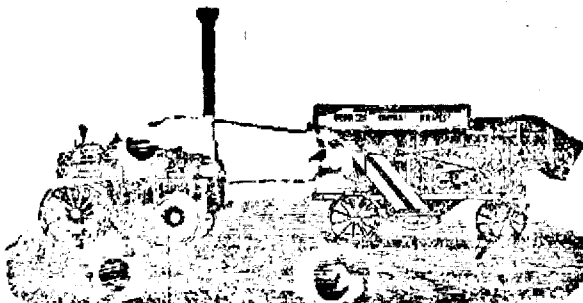
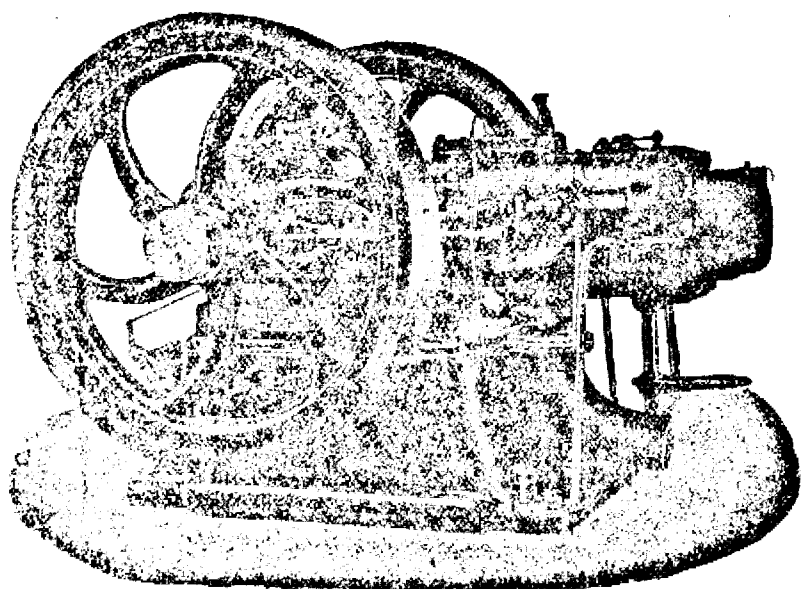
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. (Casa proprie)

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și tofelul de mașini agri-
cole, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor și tofelul de motoare cu benzin, cu
oleu brut și motoare sugătoare cu gaz, arangem mori cu motoare cu prețurile cele mai
moderate și cu plătire în rate.

Cu garnituri pentru trie-
rat și cu prospecte pentru
mori servim bucuros, e-
ventual pentru primirea
lucrurilor acestora și fa-
cerea contractului
mergem la fața lo-
cului pe spesele
noastre.